DOĞA KARDEŞ

SAYI 34, TEMMUZ 1991, YIL: 3,
AYLIK DERGİ, KDV DAHİL 4.000 TL

- **CANLILARIN SIRLARI**

  Hayvanlar ve bitkilerle ilgili ilginç bilgiler.

- **DOĞA BİLMECELERİ**

  Doğada gördüğümüz olaylar her zaman bizim düşündüğümüz anlamlara gelmeyebilir.

Juma, İngiltere'nin güneyindeki bir hayvanat bahçesinde yaşayan yaşlı bir goril. Kucağındaki ise Kuma adı verilen yavrusu.

Doğan Kardeş'in Çocuklara Armağanı: Kardeş Card

Kola, hamburger, oyuncak ayı, Yeni lego seti, barbie bebek, kay kay, Futbol topu, kitap, anneye eşarp, Defter, boya kalemleri, babaya çorap, Madonna kaseti, eşofman, sırt çantası, ayakkabı, Mont,

HEPSİ KARDEŞ CARD'LA İNDİRİMLİ!

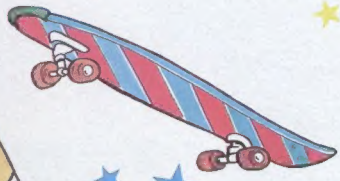

Çocuklar, Doğan Kardeş bu yıl abone olanlara **Kardeş Card** armağan ediyor. **Kardeş Card** çocukların indirim kartı! Giyim mağazalarında... hamburgercilerde... oyuncakçılarda... kırtasiyecilerde... Daha aklınıza ne gelirse! Hepsinde sizler için indirim var. Geçerli olduğu her yerde **Kardeş Card**'tan yararlanabilirsiniz. **Kardeş Card** sürprizlerle dolu...

Kardeş Card almak mı? Çok kolay. Doğan Kardeş'e abone olun. Kartınızı hemen alın!

DOĞAN KARDEŞ

"Aylık Çocuk Dergisi"

Abone formları Doğan Kardeş Dergisi ve Yapı Kredi Bankası Şubelerinde bulunmaktadır.

Kardeş Card, Doğan Kardeş ve Card34 işbirliği ile gerçekleştirilmiştir.

DOĞAN KARDEŞ

1945'TEN BERİ TÜRK ÇOCUKLARININ DERGİSİ

Sayı 34, Temmuz 1991

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti. Adına Sahibi:
Ömer KAYALIOĞLU

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Müdür:
Turhan ILGAZ

Yazı İşleri Müdürü: Nevzat BASIM
Sanat Yönetmeni: Erdoğan UĞURLU
Yayın Danışmanı: Doç. Dr. Türkel MİNİBAŞ
Yazı İşleri: Selda BAYBARA, Ayşegül KOŞAN, Sema Polat ÖĞÜT

Grafik Uygulama: Zeynep ARSLAN, Behice BALTA, Tansel BAYBARA, Zahide GÖREN

Katkıda Bulunanlar: Nesrin BARAZ, Tuncay BATIBEKİ, Burhan BOLAN, Abbas CILGA, Adnan ÇAKMAKÇIOĞLU, Nazan ERKMEN, Bahadır İŞLER, Ahmet KESKİN, Feridun ORAL, Erdoğan SAKMAN, Buket UZUNER

Reklâm ve Pazarlama Müdürü:
Metin MERİÇBOYU

Abone ve Bilgi İşlem: Figen MANGALTEPE, Deniz ONAT

Pazarlama Temsilcileri: Şule ALTUNDİREK, Emre BİTİK, Avni ÇAĞIRIR, Gamze HOŞOL, Füsun İNSEL, Serkan İYİGÜN, Deniz Gökçen OĞUZ, Ender PAKİŞ

Muhasebe: Levent ALTUNBEK, Işın EVİRGEN

Depo Sorumlusu: Nihat YAKICI

Renk Ayırımı, Film ve Montaj: Laçin Repro
Baskı: Media Print
Dağıtım: GAMEDA

İlân Koşulları:

Arka Kapak	: 5.000.000 TL
Kapak İçleri	: 4.500.000 TL
İç Sayfalar	: 4.000.000 TL
İnsört	: 6.500.000 TL

Fiyatı: 4.000 TL (KDV dahil)
KKTC Fiyatı : 6.000 TL
Abone Bedeli (yalnız 1 yıllık) : 45.000 TL
Taahhütlü Gönderi: 70.000 TL
Yurt Dışı: 20 US $, 30 DM

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti.
Yeniçeriler Cad. Sinekli Medrese Sk. No:1, Kat:3
Beyazıt/İSTANBUL

Telefon: 516 93 23 - 516 85 32 - 516 89 83
Faks: 516 13 51

SAYFALARI ÇEVİRELİM

- Sevgi konulu resim yarışmamızın sonuçları. **Sayfa 4,5**
- Yeni bir dizi: **Canlıların Sırları**. Dizimizi Erdoğan Sakman hazırladı. Sakman, TÜBİTAK'ın yayımladığı Bilim ve Teknik dergisinde de yazarlık yapıyor. **Sayfa 12,13**
- **Her kanatlı böcek sinek değil**. Bizi Yaşatan Doğa köşemizin bu ayki konusu uçabilen böcekler. **Sayfa 14, 15, 16.**
- Bahadır İşler dört sayfalık çizgi romanına, yine bir çalışan arkadaşımızı konu edindi. **Sayfa 17, 18, 19,20**
- **İki Adamdan Biri.** Öykü yazarı Abbas Cılga, trafik ışıklarının yayalara ait kısmındaki yeşil ve kırmızı adamları canlandırıp, sokaklarda dolaştırdı. **Sayfa 21, 22, 23.**
- **Cengel'de Bir Gün**. El değmemiş orman, anlamında kullanılan bir sözcük cengel. Yazar Buket Uzuner, şu an ülkemizden çok uzakta, Pasifik okyanusundaki adalardan birinde doktorluk yapan arkadaşının anısına yazmış bu öyküyü. **Sayfa 24, 25, 26, 27**
- Doyumsuz Matematik'te bu kez, eski Türk şiirinde, şiirle tarih yazma geleneğini tanıyacağız. **Sayfa 28, 29**
- İkiz Kardeşler, kilisede nelerin olup bittiğini bu kez bulabilecekler mi bakalım? **Sayfa 30-37**
- Havacılık dizimiz yolcu uçaklarının tanıtımıyla sürüyor. **Sayfa 38-41**
- **Doğa Bilmeceleri**. Yeni dizilerimizden biri de bu bilmeceler olacak. Doğada gördüğümüz olayları, her zaman gördüğümüz gibi yorumlamamamız gerekiyor. Örneğin birbirlerine sevgi gösterisinde bulunduklarını sandığımız hayvanlar, kavga ediyor da olabilirler. Bilmeceler, hayvanlar ve bitkilerle ilgili küçük ayrıntıları yakalayabilmemizi sağlayacak türden. **Sayfa 42-43**
- Profesör Nimbus, Bil-Bul-Eğlen sayfamızda çözümü hiç de kolay olmayan bilmeceler soruyor bu kez. **Sayfa 44, 45**
- **Kel Hasan**. Çizer Burhan Bolan'ın Nasreddin Hoca fıkraları ve Keloğlan masallarını örnekseyerek oluşturduğu hazırcevap ve çok bilmiş bir çizgi kahraman, Hasan. **Sayfa 46**

ANNELİK ÇOK ÖNEMLİ

"Doğan Kardeş'in kapağında gorillerin ne işi var? " Şaşırdınız değil mi? Kapağımızda genellikle çizgi desen kullanıyoruz. Ama bu kez anne ve yavru gorili kullandık. Fotoğraf dergimize, İngiliz Konsolosluğu tarafından gönderildi. Fotoğrafın ve fotoğraflarla ilgili haberin kaynağı, London Picture Service idi. Haberde, İngiltere'nin güneyindeki bir hayvanat bahçesinde, hayvanların çoğalması ve barınması için yapılan çalışmalar anlatılıyordu. Fotoğraflar içerisinde, anne ve yavru gorili çok beğendik. Anneliğin tüm canlılar için ne denli önemli olduğunun görülmesi adına, fotoğrafı kapağımıza koyduk.

Yarışmamıza ilgi gösteren, ürün gönderen tüm okurlarımıza teşekkür ederiz.

SEVGİ'NİN RESMİNİ YAPANLAR

"Siz sevginin resmini yapabilir misiniz?" diye sormuştuk. İnanılmaz güzellikte yanıtlar aldık. 'Çocuklar sevginin resmini yapabiliyorlar.' Bunu biz değil, çizer Nazan Erkmen, ressam Fatma Tülin Öztürk, genç ressam (9 yaşında) Filiz Berk Doğutürk ve dergimizin sanat yönetmeni Erdoğan Uğurlu söylüyor. Çünkü gönderilen yüzlerce resmi, adlarını andığımız dört jüri üyemiz değerlendirdi. Değerlendirme sırasında epeyce sıkıntı çektiler. Her resme baktıklarında 'Harika' demekten kendilerini alamıyorlardı. Sonra da kara kara düşünüp, 'Biz şimdi hangisini birinci seçeceğiz? Hepsi birinci olsa olmaz mı?' diye soruyorlardı. Sonunda, yarışmamız için iki birinci seçmeye karar verdiler. Ve sayfamızda okuyupgörebileceğiniz değerlendirmeyi yaptılar. Bu sayımızda, ilk üç dereceye giren arkadaşlarımızın resimlerini yayımlayacağız.

AHMET KAPLAN
Alsancak Ortaokulu-İzmir/12 yaşında
Resmin Konusu: Aile Sevgisi

BİRİNCİ
Ödül
Commodore Bilgisayar

GÜLPER SANİYE İPEK/Yükseliş İlkokulu-Ankara/Yaşı:10
Resmin Konusu: İnsanlar Hayvanlar ve Doğa.
İşte benim sevgim.

AYŞE NUR ATASOY/Buca Anadolu Lisesi Orta Kısmı- İzmir/
Yaşı 13
Resmin Konusu: Sevgi

İKİNCİ
Ödül
Bisiklet

ÜÇÜNCÜ
Ödül
Yağlıboya Seti

BERRAK YAPILI/ Özel İtalyan Lisesi Hazırlık Sınıfı
İstanbul/Yaşı 12
Resmin Konusu: Doğa Sevgisi

MANSİYONLAR
(Ödül:Amatör Fotoğraf Makinaları)

Enis Emre AKAL
Özel İtalyan Lisesi hazırlık sınıfı-İstanbul
Yaşı:12

Sıla SAYAR
Gazi İlkokulu İzmir
Yaşı:11

Seden SOMAKLAR
Hürriyet Çocuk Kulübü İzmir
Yaşı:13

Uğur SERTÇELİK
Hürriyet Çocuk Kulübü Orta Kısmı İzmir
Yaşı:14

Berçin YANBASTI
Gazi İlkokulu İzmir
Yaşı:10

Gül ÖZGÜN
Gaziantep Anadolu Lisesi Orta bölümü
Gaziantep
Yaşı:14

Mehmet ÇULHA
Alsancak Ortaokulu - İzmir
Yaşı:12

POSTA KUTUSU

HAYVANLAR

İnek; İneğimin sütünü
Ben pek çok severim
Gücünden yararlanmazsam
Etini yerim.

Kedi;
Arı yine şımardı!
Kendini birşey sandı
Ben olmasaydım eğer
Fare dolardı heryer...

Arı;
Kafamı kızdırmayın
İğnemi hazırlarım
Unutulmasın
Petekteki ballarım.

Duygu SERDAR/YALOVA

TEYZEM VE ANNEM

Teyzemi ve annemi zerrece ayırmadım.
Onları hep kalbimde özen ile sakladım.
Annemi ve teyzemi her an gördüğümde
Kilit vurdum kalbime ayrılmasınlar diye.
Onları hep görünce,
Aklıma her an benim
Güneş gelir,
Ay gelir,
Sarı saçlı bebek gelir,
En önemlisi de bir düzine gül gelir.

Berfin GÜNEŞ/İSTANBUL

ÇİĞDEM SONKURT
İSTANBUL

MEKTUP

Babama mektup yazdım,
Postaneye gittim.
Mektubumu pulladım.
Yurt içi bölümüne attım.
Bir hafta sonra geldi,
Babamın mektubu.

İdil TUNCER/İZMİR

MASALLAR ÜLKESİ

İlk önce uykuya daldım,
Kırmızı başlıklı kız oldum,
Kötü kurttan kaçtım.
Sonra Külkedisi oldum,
Saat 12'de koşarak balodan uzaklaştım.
Bir de baktım etrafımda 7 cüce dolu,
Anladım Pamuk Prenses olduğumu.
Bir yalan söyledim,
Burnum hemen uzadı,
Şimdi adım Pinokyo'ydu.
Bir de baktım ne göreyim,
Alis ile Harikalar Ülkesindeyim.
Birden annem seslendi,
Düşlerim burada sona erdi.

Pelin ÖZLEK

ELVAN DOMURCUK
İZMİR

BU ARKADAŞTAN BEKLENEN EN ZOR ŞEYDİR

Herşey benim içindi. Mersin'den gelen muzlar, Almanya'dan gelen o güzelim bebekler ve bunlar gibi işte. Ben neydim? Bir prenses mi? Yoksa bir ilâh mı? Bunları hiç düşünmedim.

Annem her zaman:

—Sen nasıl istersen, derdi.

Hep benim dediklerim olurdu.

Birgün evde uzun siyah saçlarımı tarıyordum. Babam gelip:

—Okula götüreyim mi? dedi.

—Evet, dedim. Geldi, öptü ve odadan çıktı.

Arabaya bindik. Hiçbir şey konuşmuyorduk. Çok sessizdik.

Babam:

—Arkadaşlarınla aran nasıl? diye sorduğunda bilmiyorum neden kalbim çarpmaya başladı. Birden cevap verdim:

—Çok iyi, çok.

—Emin misin?

—Şey. Evet sana doğru söylüyorum, dedim.

Okula vardığımızda herkeste bir soğukluk hissettim. Belki de hissettik. Babam soğukluğu sezmişti.

—Bugün benimle gelebilirsin, dedi. İstemedim. Öptüm, gitti.

Zil çalınca sınıfa girdik. Öğretmen yazılıları açıkladı. ZAYIF! Ağlamaktan gözlerim şişti.

Teneffüsteydik. Arkadaşlarım yanıma yaklaştı. Biri saçıma yapıştı. Ne olduğunu şaşırmıştım. Hayret içindeydim.

—Bırakın, rahat bırakın beni! diyordum. Bağırıyor, ağlıyor, tepiniyordum.

O gün eve elimde bir tutam saçla geldiğimi gören annem feryat etmeye, bağırmaya başladı. Bana sıkıca sarılıyordu. Ben hiç kımıldamadan anneme bakıyordum.

Babam koşarak geldi. Benim halimi görünce ne yapacağını şaşırdı. Bağırmaya, sorular sormaya başladı:

—Kim yaptı?

—Bilmiyorum.

—Nasıl bilmezsin, diye söze karıştı annem.

—Bilmiyorum, bilmiyorum, diye bağırdım.

Babam beni kucağına alıp odama götürdü. Sanki yıkılmıştım. Neden bilmem bu beni çok üzdü. Arkadaşlarımın beni sevmediğini biliyordum. Ama bunu yapacaklarını hayır.

Babam yatağa yatırdığında biraz olsun rahatladım ve uyudum.

Sabah hiçbir şey olmamışcasına mutfağa kahvaltıya gittim. Kahvaltıdan sonra babama herşeyi anlattım. Babam sinir küpü oldu. "Onlara göstereceğim" deyip duruyordu.

Birgün okula gitmedim. İyi de oldu. Annem bütün gün ne yapacağını düşündü durdu. Misafirliğe gelelim, diye telefon açsalar annem sinirle:

—Olmaz. Lütfen başka bir gün canım, diyordu. Annemi hiç böyle görmemiştim. Yani ne demekti o; "Olmaz!"

—Sinirlendim. Yine herşey benim içindi. Ama annemi ve babamı böyle görmek beni kahrediyordu. Hele benim yüzümden.

Akşam babam eve geldiğinde:

—Olmaz böyle şey, dedi.

Annem:

—Ne? dedi. Biraz açık konuş ta anlayalım. Herşeyi üstükapalı söylersin, diye çıkıştı.

Babam şaşkın:

—Neyin var senin? dedi.

Annem bana baktı:

—Hiç, dedi.

Ben annemleri dinliyordum. Babam bana dönüp:

—Dersin? dedi.

—Yok, dedim.

—Neden?

—.....

—Arkadaşlarından almadın mı?

—Hayır.

—Neden?

Babamın konuşmaları canımı sıkmıştı:

—Sana ne? deyince sanki bomba patladı. Daha sonra odama gittim. Oda karanlıktı. İçeride sanki birşeyler kımıldıyordu. Korktum. Babamı çağırdım. Babam çığlığıma geldi. Lambayı yaktığında duvarda asılı olan süsün rüzgârda sallandığını görünce hepimiz gülmeye başladık. İlk kez gülüyormuş gibi yüzüm gevşemişti.

Okula gittiğim zaman kimse benimle konuşmuyordu. Bunu isteyenin öğretmen olduğunu sonradan anladım. Çok üzüldüm. Babama söylediğim zaman:

—Okulunu değiştirmeliyiz, dedi.

Ben:

—Hayır, dedim. Başka arkadaşlara alışmam zor olurdu.

Hayatım zordu. Büyük bir azimle çalışıp doktor olacağım. Şimdi ise derslerim çok iyi.

İrem YANAROĞLU/Karşıyaka-İZMİR

STELYANOS HRİSOPULOS GEMİSİ

Hazırlayan: Nesrin BARAZ

Sevgili Çocuklar, Merhaba,

Sait Faik'in geçen sayımızdaki öyküsünü severek okuduğunuzu umarım. STELYANOS HRİSOPULOS GEMİSİ adındaki bu öykü üç ayrı biçimde bitiyordu.

Siz, üç "son"dan hangisini seçtiniz? Hangisi için "Ben öykünün böyle bitmesini istiyorum." dediniz?

Aşağıda seçtiğiniz son gözönünde bulundurularak yapılmış genel tanımlamalar var. Bu tanımlamalar "Siz nasıl bir çocuksunuz?" sorusunu yanıtlıyor. Yani, sizin "portre"nizi çiziyor. Biliyorsunuz, yalnız ressamlar portre yapmaz. Yazıyla da portre yapılır.

Kendinizle ilgili böyle bir değerlendirmeyi hiç düşünmüş müydünüz? Sizinle, kişiliğinizle ilgili bu genel değerlendirmelerin sizi ne ölçüde tanımladığını merak ediyor musunuz?

Öyleyse kişiliğinizi tanımlamaya çalışan bu değerlendirmeleri okuyun. Bakalım, "Evet, bu benim" diyecek misiniz?

1 ● Gerçekçisiniz. Davranışlarınızı, çevrenizdekilerle ilişkilerinizi karşı tarafın davranışlarına göre ayarlıyorsunuz. Çoğunluğun yanında yer alırsınız. Kendinize büyüklerin dünyasını örnek alıyorsunuz. Bu, yaşınızın gerektirdiği gibi davranmanızı engellemiyor. Zaman zaman kırıcı da olabiliyorsunuz.

2 ● Düş kurmayı seviyorsunuz. Duygusal, yumuşak huylu bir çocuksunuz. Kolay arkadaş olamıyorsunuz. Arkadaşlıkta ilk adımın karşı taraftan gelmesini bekliyorsunuz. Ama arkadaşlığınıza güvenilir. Yaşamı seviyorsunuz, iyimsersiniz.

3 ● Sevgi dolusunuz. En büyük korkunuz yalnızlık ve sevdiklerinizi kaybetmek. Aile bağlarına çok önem veriyorsunuz. Yaşamınızı kendiniz için değil çevrenizdekilerin isteklerine göre düzenliyorsunuz. Çevrenizdekilerin mutluluğuyla mutlu oluyorsunuz.

MAVİ BULUT

Gökteki mavi Bulut,
Bizlere Umut.
Bahçeye her çıktığımda,
Seni ararım Bulut!..

Gökteki Mavi Bulut,
Seni seviyor Umut.
Ama anlamıyorsun,
Bize göz kırpmıyorsun.

Gökteki mavi bulut
Beni anlıyor musun?..
Seni çok seviyorum,
Bunu biliyor musun?..

Görmüyor musun,
Seni sevdiğimi.
Anlamıyor musun?..
Neler söylediğimi...

Mavi Bulut Güzel Bulut,
Görsene beni,
Sevsene beni.
Bilmeni İstiyorum,
Çok seviyorum seni...

Ebru ERTEN
Atatürk İlkokulu 3. Sınıf öğrencisi / BURSA

HASTA KİTAPLAR İYİ KİTAPLAR

Hazırlayan: Hasan AYDIN

Osmanlı döneminde, kitap meraklısı bir adam birgün, bir arkadaşına yakınıyormuş. "Yahu" demiş, "kütüphanemdeki birçok kitabı kitap kurtları sardı. Kitaplarımın kenarlarını kemiriyorlar, yazık oldu kitaplarıma. Ne yapsam fayda etmiyor."

Bunun üzerine arkadaşı öğüt vermeye başlamış: "Kitapların bir köşesine 'Ya kebikeç' yaz. Kurtlardan korur kitapları, bu tılsımlı söz". Adam da "yahu, yazdım, yazdım ama önce o yazıyı yediler" demiş.

Bu fıkrada sözü edilen 'Ya kebikeç' sözünün Osmanlıcasını yukarda görüyorsunuz. Gerçekten de birçok Osmanlı dönemi el yazmasında, sihirli olduğu düşünülen bu sözcüğe rastlanıyor. Ancak, bu sevimli sözcüğün kitapları kurtlardan koruyamadığı çok açık. Çünkü günümüze ulaşabilen el yazmalarının birçoğu oldukça yıpranmış, eskimiş durumda. Kitap meraklılarının deyimiyle; 'yorgun'lar. Çoğunun cildi ve yaprakları, tozun ve nemin etkisiyle ortaya çıkan kitap kurtları tarafından kemirilmiş.

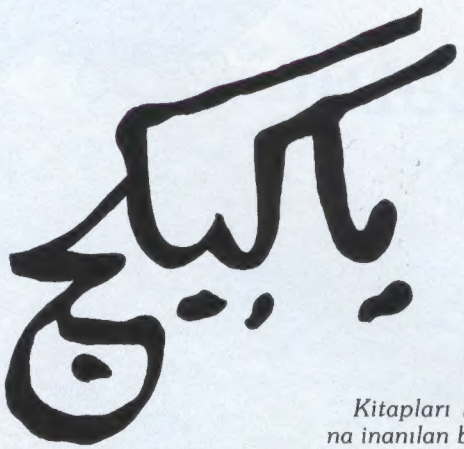

Kitapları kurtlardan koruduğuna inanılan bir tılsım.

KİTAP HASTANESİ

Değerli, eski kitapları 'iyileştirmek' ve yokolmalarını önlemek için bir kitap hastanesi var. 1962 yılından bu yana Süleymaniye Kütüphanesi'nde yıpranmış, 'hasta' kitaplar onarılıyor, hayata döndürülüyor. Kenarları yıpranmış sayfalar tek tek temizleniyor ve yüzde yüz selülozdan üretilmiş Japon kâğıdı ile yenileniyor, sağlamlanıyor.

Eski kitaplar genellikle üç dertten dolayı hastaneye getiriliyorlar. "Mantarlaşma" "Cetvel Kırığı" ve "Mürekkep Yanığı"

Cetvel Kırığı sayfa kenarlarındaki süslemelerde kullanılan altın ayarının düşük olması nedeniyle oluşuyor. Altının içindeki bakır oksitlenerek kâğıdı yakıyor.

Mürekkep yanığında da mürekkebin içindeki demir oksitleniyor ve kâğıtta küçük yanıklar, delikler oluşturuyor.

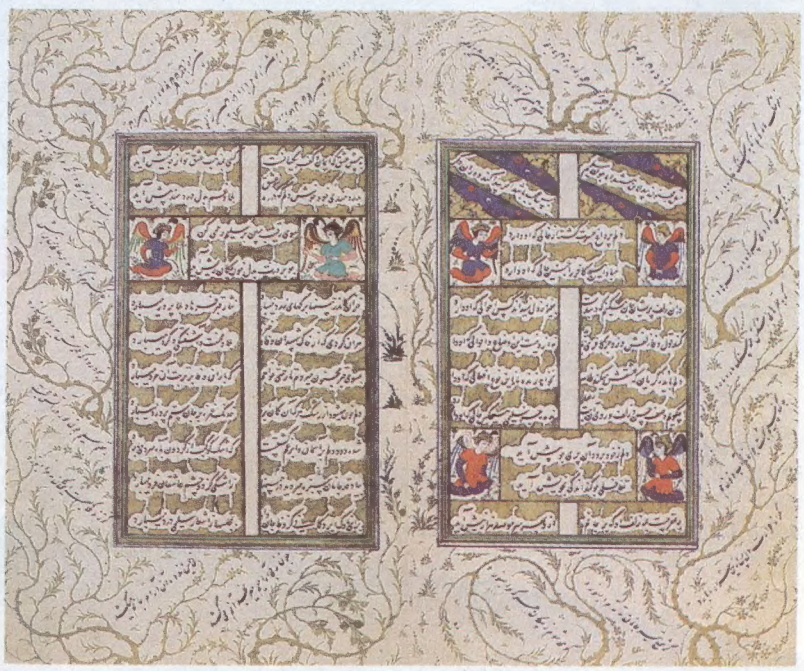

▲ *Osmanlı dönemi kitap yazıcıları, yalnız yazı yazmaz, yazdıkları yazıların çevresini de süslerdi. Bu süslemelere tezhip adı verilir. 16. yüzyılda yazılan ve padişah I. Selim'in şiirlerini içeren bu kitap, sayfa süslemeleriyle dikkat çekiyor.*

Mantarlaşma, kitabın içine yerleşen bakterilerin oluşturduğu bir hastalık. Sayfalar saf alkolle silinip, temizleniyor. Hastalıklı, yani mantarlaşmış yerler bıçakla kesiliyor ve Japon kâğıdı ile onarılıyor.

Japon kâğıdının dışındaki tüm kâğıtlar çok dayanıksız. Özellikle son yıllarda üretilen kâğıtların ömürlerinin yüz seneden fazla olmadığı söyleniyor. Bu nedenle kitaplarımızı daha özenle korumalıyız. Yapabileceğimiz şeyler var: Rafları düzgün ve temiz tutmalıyız; kitapları ışıklı ve rutubetsiz bir odada korumalı, sık sık tozlarını almalıyız; kitaplarımızı çok sık ve üst üste yerleştirmemeliyiz. Yılda bir kez elden geçirmeli, toz veya nemden dolayı küflenmeye başlayan kitapları temizlemeliyiz. Küflü bir kitabı küflerinden arındırdıktan sonra güneşte kurutmalıyız.

Haydi, kütüphaneye, iş başına!

Ahlâka uygun ya da aykırı kitap diye birşey yoktur. Kitaplar ya iyi yazılmıştır ya da kötü. Hepsi bu.
OSCAR WILDE

◀ *İslâmiyetin ve Türklerin tarihinde, en çok el yazması kitap Osmanlı döneminde üretilmiştir. Osmanlı padişahlarının kitaba olan merakları, saray içerisinde kurulan üniversitede, kitap yazıcılığının bir meslek olarak öğretilmesi, kitap yazımının gelişmesini sağlamıştır.*

KİTABIN TARİHİNDEN

- Körler için özel baskılı ilk kitap Amerika'da basıldı. 1833 yılında basılan kitap bir din kitabıydı.
- Günümüze ulaşabilen, kâğıt üzerine yazılı en eski elyazması 570 tarihini taşıyor.

Dünyada, ilk kitap müzayedesi 1662 yılında yapıldı.

- Ülkemizde de artık yaygınlaşan kitap fuarlarının ilki 1802'de New York'ta yapılmıştı.
- İlk eski kitap satıcısı (sahaf) Amerika'da 1830'da dükkânını açmış.
- Ülkemizde ise Orhan Gazi zamanında Bursa'da sahaflar çarşısı vardı. Daha sonra da İstanbul Beyazıt'da halen hizmetini sürdüren çarşı açıldı.

▲ *Bazı kitapların, bazı sayfalarında hiç yazı olmayabiliyordu. Bu sayfalarda, anlatılmak istenen minyatürlerle yansıtılıyordu. Minyatürlerde perspektif kurallarına uyulmadığını daha önce söylemiştik. Peki minyatürcüler, perspektifi bilmedikleri için mi kullanmıyorlardı? Uzmanlar, minyatürcülerin perspektif kurallarını bildiklerini ama isteyerek kullanmadıklarını söylüyorlar. Neden kullanmıyorlar? İslâmiyette insanlar ruhlara önem veriyorlar. Görünümlerin ve maddenin gelip geçici olduğuna inanıyorlar. Maddelerin görünümlerine, suret adını veriyorlar. Maddeye ve görünümlere değer vermediklerini göstermek isteyen minyatürcüler, perspektif kurallarına uymuyorlar.*

CANLILARIN SIRLARI

Hazırlayan: Erdoğan SAKMAN

Canlı ve cansızların tümü insanın çevresini oluştururlar. İnsan bunların kimilerini değiştirerek ihtiyaçlarını daha iyi, daha kolay ve daha ucuza karşılamaya çalışmaktadır. Bunu yaparken ya canlı ve cansızların özelliklerini kullanmakta ya da bitki ve hayvanların uyguladıkları yöntemleri kendi teknik anlayışıyla biçimlendirerek yani doğayı kendi alet ve aygıtlarıyla taklit ederek yaşam düzeyini yüksek tutmaya çalışmaktadır.

Yarasaların hiçbir engele çarpmadan nasıl uçtukları incelenerek Radar geliştirilmiştir. Kanatlı uçaklar, kuşların kanatlarına benzetmedir. Amazon Su Zambağı'nın yapısı görkemli binaların (Londra Sergi Sarayı) inşaatına olanak vermiştir. Gül Nohutu (Abrus precatorius) geniş alanlara yayılabilir. Nedeni, çengelli tohum tüylerinin sürtünen hayvan postlarına sıkıca tutunabilecek yapıda olmasıdır. Bir süre sonra çengeller kurur ve artık post üzerinde tutunamayan tohum toprağa düşerek çimlenir. Tohumun çengeli örnek alınarak Velkro denilen kumaşlar dokunmuş ve iki parçası yüz yüze bastırıldığında kolayca açılmayacak biçimde birbirlerine yapıştıkları görülmüştür. Bugün ayakkabı, elbise, çanta gibi eşyada fermuar yerini almıştır. Hem daha ucuz hem daha kullanışlıdır. İnsan yaşamını zenginleştiren bunlara benzer daha nice örnek verilebilir.

Uygar yaşama uygulananlar dışında henüz tam anlaşılıp yararlanılamayan fakat bitki veya hayvanlar tarafından kullanılan birçok yöntem ve özellik vardır. Kertenkeleler nasıl olup da kaybettikleri kuyruklarını yenilemektedirler? Ağaçlar salgıladıkları kimyasal maddelerle nasıl haberleşmektedirler? Kunduz su içine girdiğinde gözlerini koruyacak doğal bir merceği nasıl bir düzenle geliştirmekte ve takmaktadır? Nasıl olup da yılan insanların yapabildiğinden çok daha duyarlı bir termometre geliştirmiştir?

Hayvanlar ve bitkiler tek tek incelendiğinde, insanların yaşamını zenginleştirecek pek çok özellik ve yöntemler bulunabilir. Çok sayıda araştırma ve yayın taranarak hayvanlar ve bitkiler hakkında her yerde bulunamayacak yeni özellik ve davranış bu dizide biraraya getirilmiştir. Doğanın buluşların kaynağı olduğu inancına dayanan bu dizinin amacı: Doğanın büyüleyici, hayret ve hayranlık uyandırıcı öğelerini göstermek. Hoşça vakit geçirmeyi yararlı yönlere çevirmek. Genç kuşağın bu hatırlatmalardan hareket edip araştırma-bulma hevesi, çalışkanlığı ve hayal gücünü de kullanarak insanlığın hizmetine yeni kolaylıklar getirmesine yardımcı olmak.

DEV KANAT

Albatros (Diomedea melanophris) adlı deniz kuşunun kanat kasları o kadar güçlüdür ki hiç kanat çırpmadan havada bir saat kalabilir. Planörler, albatrosların yapılarına teknik bir benzetmedir.

SU UZMANI

Eşek veya Evcil Eşek (Equus hemionus anatoliensis) en az susayan hayvanlardan biridir. Yazın 20-24 saatte ve kışın üç günde bir kez su içmesi yeterlidir. Deve dışında, uzaktan suyun varlığını sezen hayvanların başında gelir. Doğal düşmanı yoktur, hastalıklara çok dayanıklıdır. Açık arazide kendi için en uygun yolu bulur. Çok eski zamanlarda da dağlık yerlerden geçecek yolların eksenleri, eşekler bu gibi araziden yürütülerek saptanmıştır.

RADAR USTASI

Bütün yarasalar gibi Uzun Kulaklı Yarasa'nın (Plecotus auritus) gözleri uzak mesafelerde bulunan cisimleri seçemez. Başlarına neler geleceğini zaten bilen böcekler de yarasalara pek yaklaşmazlar. Yarasanın bu durumu herhangi bir biçimde düzelmeseydi yani yapısına bu eksikliği giderici bir düzen eklenmeseydi hayvan herhalde açlıktan ölür, yarasa adlı bu uçan memeli bugünlere ulaşamazdı. Karın doyurup yaşayabilmek ve böylece neslini sürdürebilmek için yarasalarda avlarının yerini saptayan bir düzen gelişmiştir. Yarasalar, insan kulağının duymadığı ses dalgaları yayarlar yani havalanıp avlanmaya başladıklarında keskin çığlıklar atarlar. Bu ses dalgaları havadaki bir şeye çarpmazsa uzayda yitip gider. Bir cisme çarparsa yansıyarak çevreye dağılır. Yarasa yansıyan bu ses dalgalarını alır, değerlendirir ve avının yerini kestirir. Yarasaların görmeden avlarını nasıl yakaladıklarını inceleyen insanlar bu düzenlerin nasıl çalıştıklarını bulmuş ve kendi elektro-mekanik düzenlerini aynı ilkeye dayanarak geliştirip RADAR'ı icat etmişlerdir.

HER KANATLI BÖCEK, SİNEK DEĞİL!

Havaların ısınmasıyla birlikte, sinekler de ortalıkta görünmeye başladılar Üstümüze başımıza, yiyeceklerimizin üzerine konup, bizleri iyiden iyiye rahatsız ediyorlar. Böyle rahatsızlık verici canlıları, dergimize konuk etmemizi yadırgayabilirsiniz. Ama amacımız bazı yanlış adlandırmaları düzeltmek. Hangi yanlış adlandırmaları mı?

Gördüğümüz her kanatlı böceği sinek sanıyoruz. Ama böcekler üzerinde çalışan bilim adamları, sinek sözcüğüne özel bir anlam veriyorlar. Gerçek sineklerin yalnızca iki kanatları olduğunu belirtiyorlar. Peki diğerleri? Onlar dört kanatlı ve sinek değiller. Kelebek de dört kanatlı. Ama kelebek böcek değil...

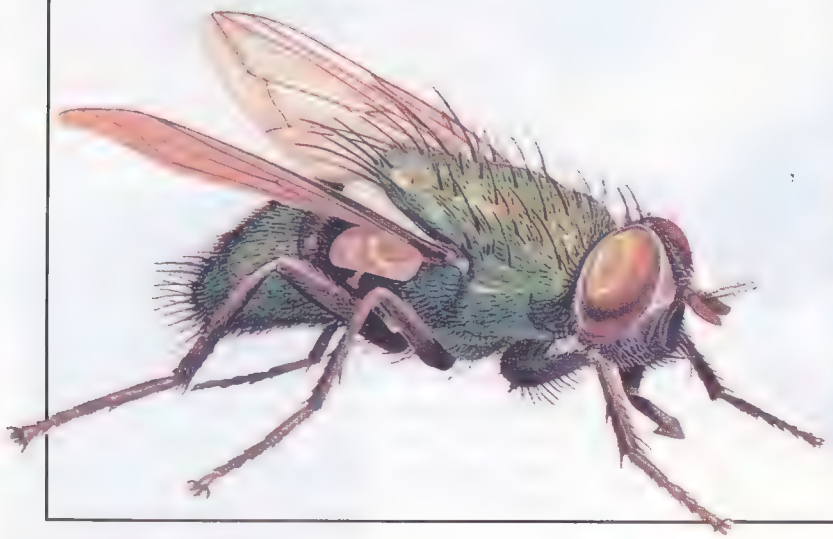

SİNEK OLMAYAN KANATLILAR

ATEŞ BÖCEĞİ: Kesinlikle sinek değildir. Görünüm olarak hamam böceklerini andırır. Görülen üst kanatlarının altında, iki kanatları daha vardır. Kanatlarının altında, kendilerini yakmayan bir ışık gizlerler. Ilık yaz günlerinde, onları, eş bulabilmek için ışık saçarken görebilirsiniz.

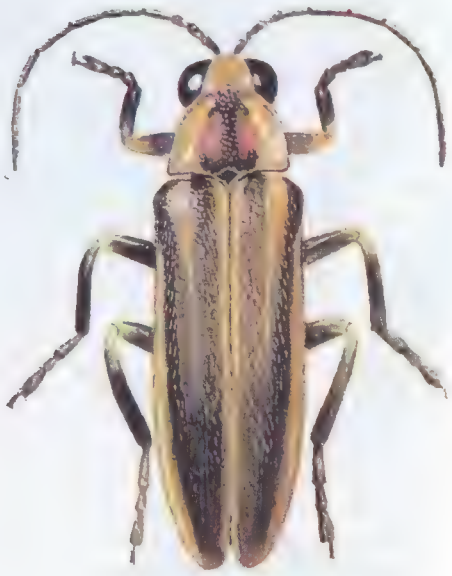

AKREP BÖCEĞİ: Hem akrebe, hem sineğe benzer. Ama ne akrep ne de sinektir. Kuyruk uçları akrepler gibi, gövdenin üstüne doğru katlanmıştır. Bu böcekleri, kışın, kar üzerindeki ölü böcekleri yerken görebilirsiniz.

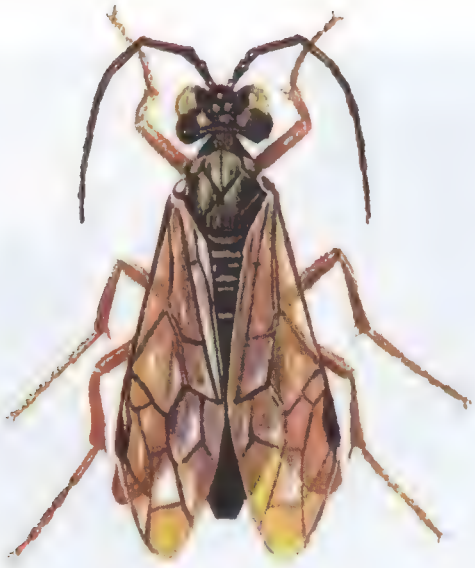

BEYAZ SİNEK: Yaprak bitinin akrabasıdır. Vücudu ve kanatları, yapışkan beyaz bir tozla kaplıdır. Bitki özü emerek yaşar. Rahatsız edildiklerinde, sürü halinde uçarlar. Onları evinizdeki bitkilerin, çeşitli ağaçların yapraklarının üzerinde görebilirsiniz.

TESTERE SİNEĞİ: Arıların akrabasıdır. Dişi testere sineklerinin karınlarında, kılıç gibi iki testere vardır. Bu kılıçları, yaprakları kesip oymak ve yumurtalarını bu oyuklara yerleştirmek için kullanırlar.

EJDERHA BÖCEĞİ: Damarları görünen dört güzel kanadı vardır. Bu kanatlar yardımıyla, hızla zıplayarak hareket eder. Küçük su birikintilerinin olduğu yerlerde veya nemli otlaklarda yaşar. Yiyeceği, sivrisinek ve diğer sineklerdir. Genç bir ejderha böceği, bir yetişkin gibi uçmayı öğrenene dek, su altında beş yıl kadar yaşayabilir.

MAYIS SİNEĞİ: Kurtçuk halinde iken, yaşamını su altında geçirir. Yetişkin hale geldiklerinde, binlercesi sudan ayrılırlar. Yetişkin halde iken hiçbir şey yemezler. Tam olgunluğa erdiklerinde, yalnızca birkaç saat ya da en fazla birkaç gün yaşarlar. Ve bu arada, türlerini sürdürebilmek için yumurtlarlar. Balıklar, mayıs sineklerini yemeyi çok severler. Bu yüzden, balıkçılar, oltalarında, mayıs böceğine benzeyen sinekleri yem olarak kullanırlar.

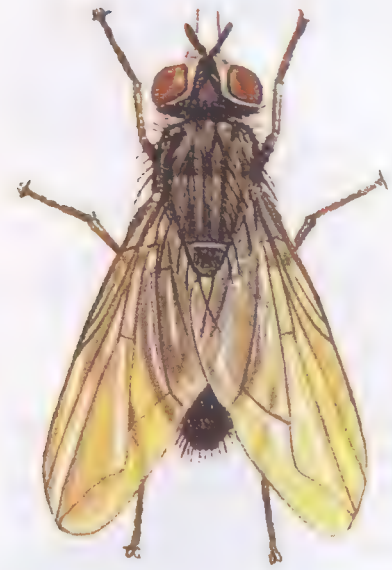

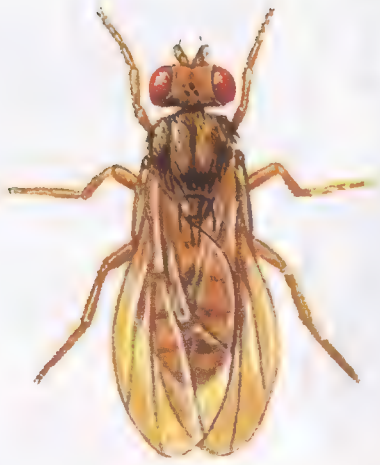

MEYVE SİNEĞİ: Çok küçüktür. Genellikle, meyvelerin çevresinde uçuşurken görebilirsiniz. Çok zayıf bitkileri ve meyveleri çürüten canlıları yer. Yetişmesi ve üremesi kolay olduğu için, bilim adamları meyve sineklerini deneylerde kullanırlar.

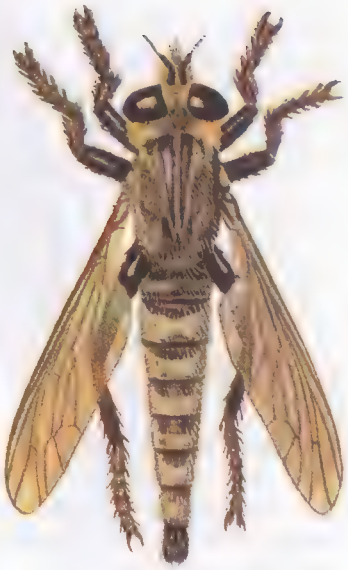

EV SİNEĞİ: En tanınan sinek türüdür. Tüm dünyada insanlarla birlikte yaşar. Sulu yiyecekler yer. Eğer yiyecek yenemeyecek kadar sert ise, özel bir sıvı püskürtüp yumuşatabilir.

HIRSIZ SİNEK: Sinekler dünyasının eşkiyasıdır. Kanatlarıyla, tüm böcekleri hatta kendinden büyük olanları bile yakalayabilir. Çekirgeleri ve diğer baş belası böcekleri yedikleri için, insanlara çok yardımcı olurlar. Onları, güneş gören tarlalarda ya da koruluk yerlerde, arı gibi vızıldayıp uçuşurken görebilirsiniz.

KARASİNEK: Bitki özüyle beslenirler. Yetişkin dişiler, insanları, geyikleri, diğer memeli canlıları ve kuşları ısırırlar. Yumurtalarını yapabilmek için, bir ana kara sineğin, kana ihtiyacı vardır. Çok küçük olmalarına rağmen, özellikle kamp yapan insanları canlarından bezdirirler.

ARI SİNEĞİ: Arıya çok benzer. Ama bir sinek türüdür. Bu tüylü ve bodur böcekler arı yuvalarında yaşar ve bal özü yerler. Genç arı sinekleri ise, arıların larvalarını ve diğer böcekleri yiyebilirler.

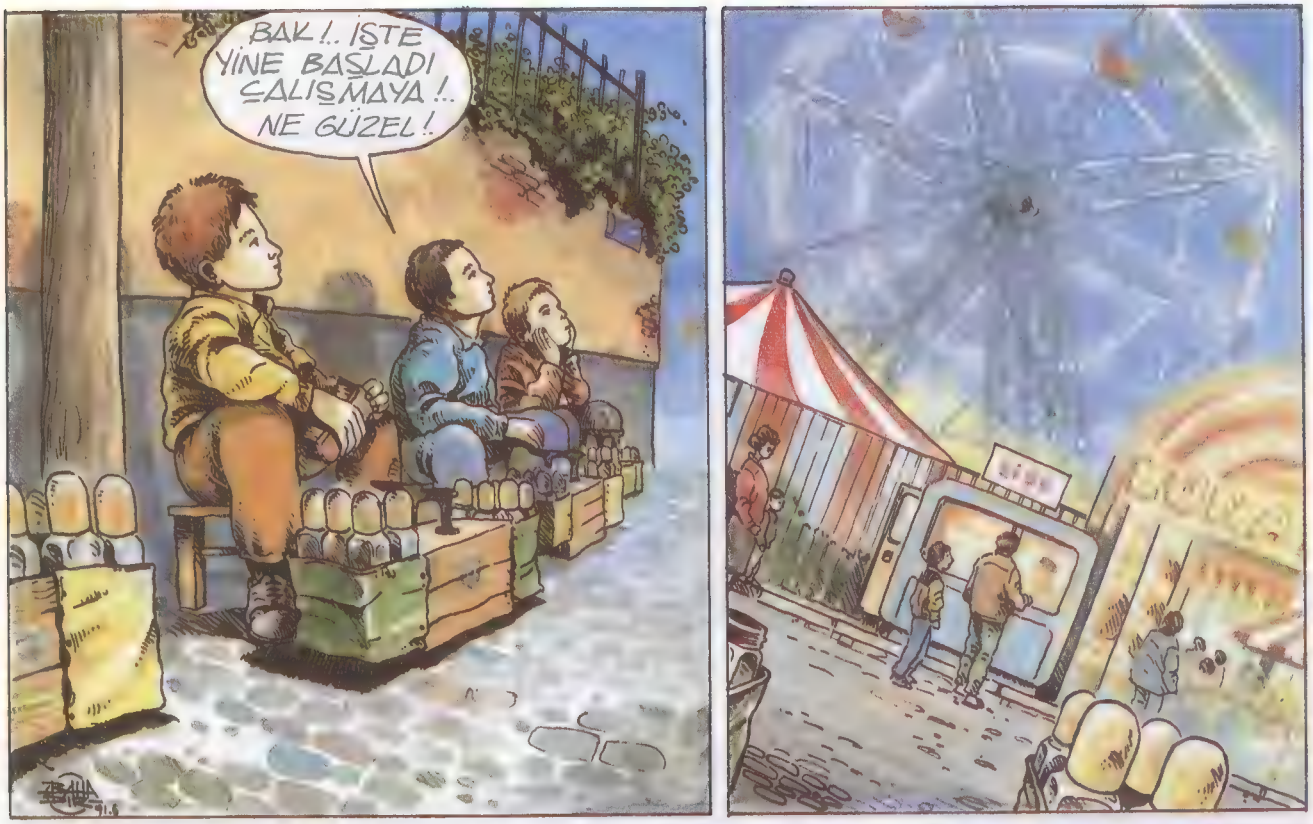

BOYACI çocuklar

ÇİZEN: BAHADIR İŞLER

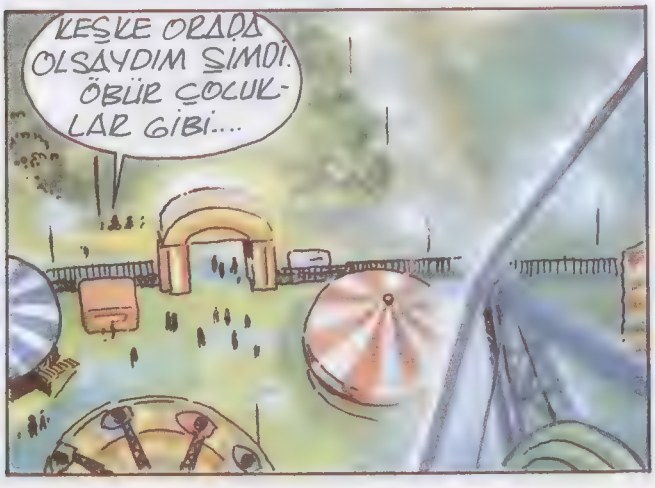

HADİ GELİN BİZ DE BİNELİM BİR KERE!..
OĞLUM PARAMIZ YOK Kİ!... .....
DÖRT KİŞİYİZ!... KAÇ PARA LAZIM BİLİYOR MUSUN?
NURİ LEFLET
BEN DE ÜÇ TANE BİNLİK VAR SADECE!..
BEŞ BİN DE BENDE! ....
BURADA YEDİ BİN,... HEPSİ ONBEŞ BİN YAPAR!...
AMMA DA PAHALIYMIŞ BE!.. .....
İKİ KİŞİYE BİLE YETMEDİ PARAMIZ.
BEN SİZE DEMİŞTİM!
ÖTEKİ ÇOCUKLARI GÖRDÜNMÜ?.. ONDAN İNİP ÖTEKİNE BİNİYORLAR!..
PARASI ÇOK ONLARIN
PISS!
PISST!
!?

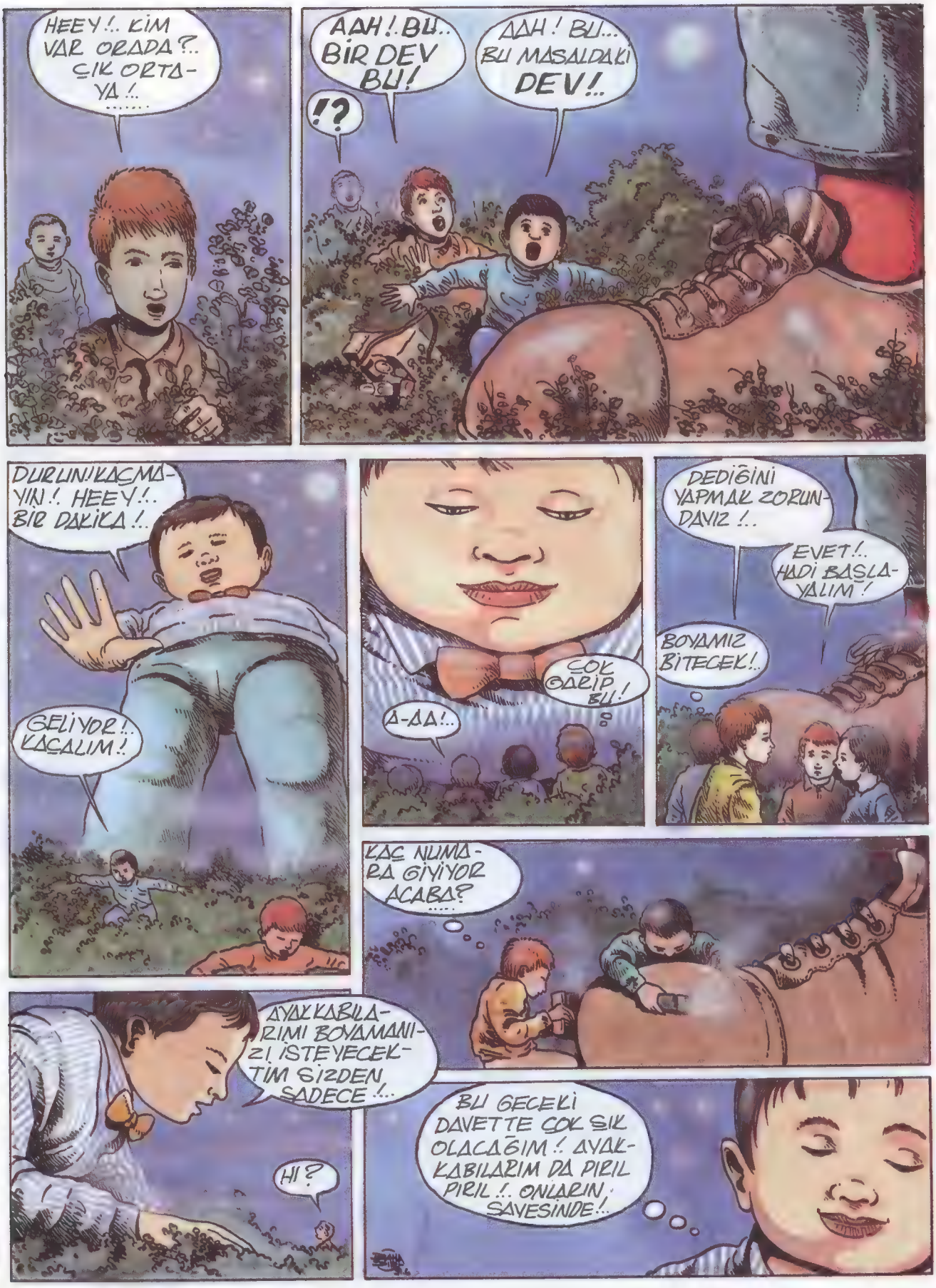
HEEY!.. KİM VAR ORADA?.. ÇIK ORTAYA!..
AAH! BU.. BİR DEV BU!
!?
AAH! BU... BU MASALDAKİ DEV!..
DURUN! KAÇMAYIN!. HEEY!.. BİR DAKİKA!..
GELİYOR!.. KAÇALIM!
Ç-ÇA!..
ÇOK GARİP BU!
DEDİĞİNİ YAPMAK ZORUNDAYIZ!..
EVET!.. HADİ BAŞLAYALIM!
BOYAMIZ BİTECEK!..
KAÇ NUMARA GİYİYOR ACABA?
AYAKKABILARIMI BOYAMANIZI İSTEYECEKTİM SİZDEN SADECE!..
HI?
BU GECEKİ DAVETTE ÇOK ŞIK OLACAĞIM!. AYAKKABILARIM DA PIRIL PIRIL!.. ONLARIN SAYESİNDE!..

BİR SÜRE SONRA....
SÖYLEYİN ŞİMDİ BAKALIM!.. BENDEN NE İSTERSİNİZ!
.....
EE...DÖNME DOLABA BİNMEK İSTEDİK..
BU İMKANSIZ! HİÇ PARAM YOK! AMA ONLAR İÇİN BİRŞEY YAPMALIYIM!..
HEEY!..NE?.. N'OLUYOR?..
KORKMAYIN SADECE SIKI TUTUNUN!
HEY!.DÖNÜYORUZ!.. DÖNME DOLAPTAN DA YÜKSELTEYİZ HEM DE!

İKİ ADAMDAN BİRİ

Yazan: Abbas CILGA **Resimleyen:** Ahmet KESKİN

Herkesçe tanındıklarına inandığım o iki adam; dünyanın en mini apartmanında yaşıyorlar. Apartmanları da bir direk üstünde kurulu...

Onlardan; kırmızı olan üst katta oturuyor. Ona, onca yakınlık duyamıyorum doğrusu!.. Kalın bacakları kolları, kalın gövdesiyle; hantal bir görünümü var. Karşımızda beklerken de; gücüyle öğünüyor, kendini çok beğeniyor gibime geliyor!..

Mini apartmanın alt katında oturanı çok sevimli buluyor, çok seviyorum. Yeşil giysili yeşil yüzlü biri o. Üst katta oturan Kırmızı Adam'ın verdiği bekleme sıkıntısından kurtarıcı oluyor. Yeşil Adam'ı görünce; hemen geniş adımlarla yürüyüşe geçiyoruz. Oh ne güzel oluyor!..

Onun bize gösterdiği gibi geniş adımlar atarak; yolun bu yanından öbür yanına geçerken; herkesten çok aceleci davranıyorum. Çünkü onun yüzünü yakından görmek istiyorum. Gülümsediğine inanıyorum. Gülümseyen yeşil bir yüzün çok ilginç olacağını düşünüyorum. Fakat bunda başarılı olamıyorum. Ona yaklaştığım sıra; hemen gözden yitip, görünmez oluyor. Evinin karanlıklarına karışıyor. Şimdiye değin yüzünü gönlümce inceleyemedim ama; asık yüzlü, kendini beğenmiş biri olmadığına inanıyorum...

Yeşil Adam'la daha yakından tanışmak, görüşmek, konuşmak isterdim. Birgün yüz yüze gelsek de; bu düşüncemi açıklasam kendisine. Nasıl karşılardı beni bilmem ki?..

Sanırım yeşil yüzü gülümsemelerle gerginleşirdi birden. Sonra elini bana uzatırdı. Yürürdük birlikte. Çünkü o; bir "yürüyüş adamı"dır. Durmak, beklemek sevdiği şeyler değildir...

Birlikte yürürken; onun adımlarına adımlarımı uydurmaya çalışırdım. Elim avucundayken, ben de yeşile dönüşürdüm belki de? Bizi görenler; yeşil bir babayla, yeşil oğlunun; birlikte geziye çıktıklarını sanırlardı.

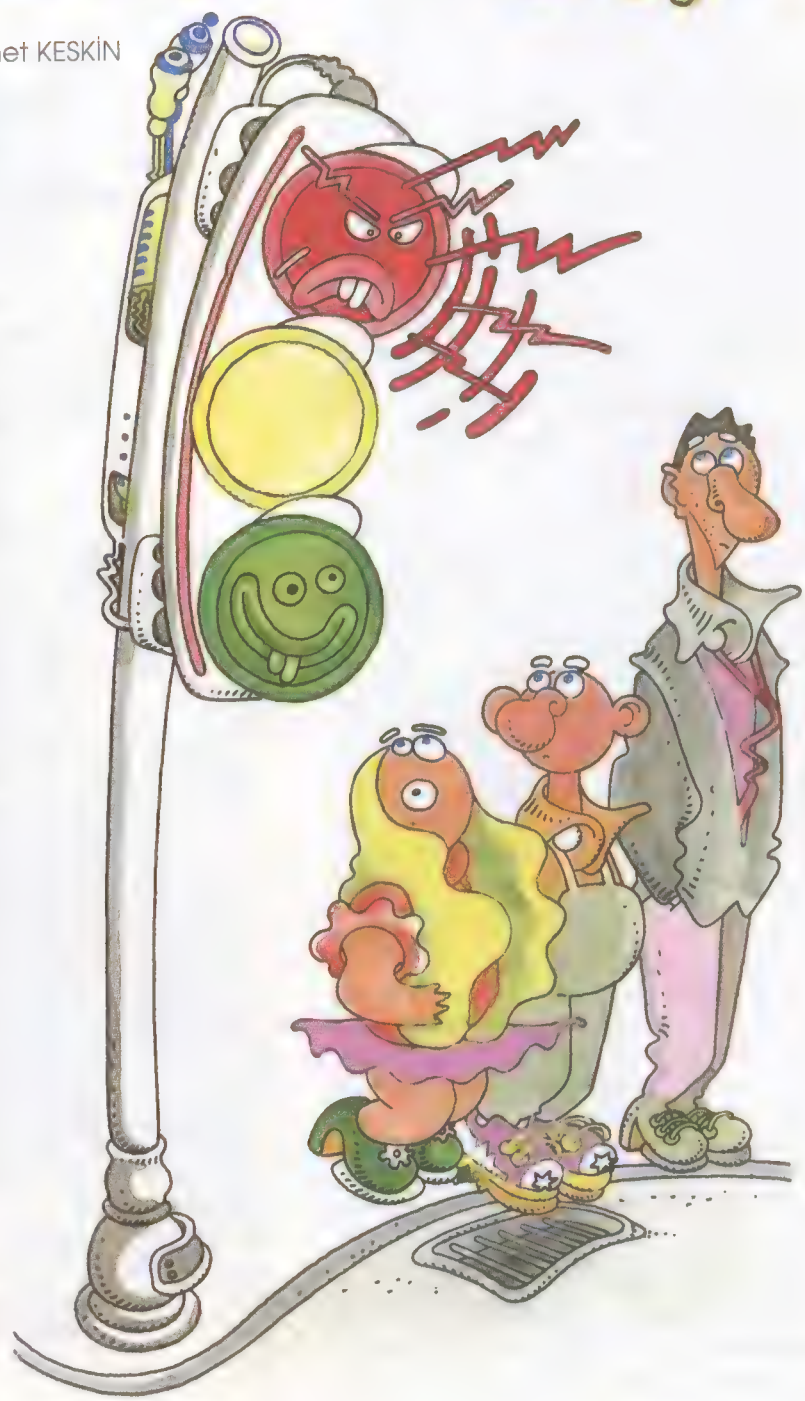

Peki nerelere doğru yolculuk ederdik iki yeşil kişi?..

Belki de yeşil alanlara, çayırlıklara, yeşil kırlara doğru giderdik. O; yeşili sever. Yeşillikler içinde olmayı ister.

Böyle düşünmekte yanılmış da olabilirim. Yeşil Adam; insanların yoğun olduğu yerlerde yürümeye alışkındır. İnsan çokluğu içinde yürütürdü beni. Kendisine dağlara, çayırlara yürüyüş önersem; öfkelenirdi de:

"Yürüyüşler bir amaca yönelik olmalı. Yürüyüşümüz bir işe yaramalı. Yürüyerek, örnek oluşturmalıyız insanlar için. Dağda bayırda, insan yokluğunda yürüyüşe çıkmak da neymiş çocuk?" diyebilirdi bana.

Biz yürürken; Kırmızı Adam'ın karşımıza çıkmasını hiç istemezdim doğrusu. Hemen durup beklememiz gerekirdi onu görünce. Çünkü o; yürüyen yayaları durdurma adamıdır...

Yeşil Adam'ın yanında onunla el ele oluşumdan öğünç duyabilirdim. Kendisi ünlü, çok ünlü biri. Ben ünlü değilim. Ünlü olmayanlar; ünlü olanların yanında olmaktan öğünç duyarlar gibime geliyor...

Belki de iyi olmazdı birlikteliğimiz. Yeşil Adam yürür, hep yürürdü. Öyle alışmış çünkü. Onu hep yürüyor görmüyor muyuz? Yürüyüş alışkını birine; ben uyum sağlayabilir, güç yetirebilir miydim peki?..

Onun apartmanından inip; caddelerde, sokaklarda yürüyüşe çıkışı; görenleri etkilerdi kuşkusuz. O yürüyor diye, herkes yürüyüşe geçerdi. İşe merak da karışınca; yoğun bir kalabalık oluşurdu. Durmadan yürüyen yüzlerce, binlerce kişi; kentin trafik düzenini alt üst ederdi...

Yeşil Adam'la bir çocuğun kent içinde, insanlar arasında geziye çıkmış oluşları; gazeteciler için haber değeri taşırdı. Hemen koşar gelirlerdi. Ertesi günün gazetelerinde okuyucular; şöyle bir yazı okuyabilirlerdi:

"Dün, kentimizde şaşırtıcı bir olay yaşanmıştır!.. Yüksekteki evinden inerek; kent içinde yürüyüşe çıkan Yeşil Adam; peşine düşen binlerce meraklı tarafından izlenmiştir. Bu izleniş sonunda; kentte karışıklıklar doğmuş, trafik alt üst olmuştur!..

Onu görünce; geniş adımlarla yürüyüşe geçmeye alışkın kent insanları gene öyle yapmışlar, gene geniş adımlar atarak yürümüşlerdir. Ona yaklaşmak, onu daha yakından görmek isteği; adımların sıklaşmasına neden olmuş; bu davranış da itişmeler yaratmıştır. Böyle olunca; yere düşenler, ayaklar altında ezilme tehlikesi yaşayanlar gözlenmiştir. Ağır yaralılar hastahanelere götürülmüştür. Ölüm olayı yaşanmamış oluşu, sevindiricidir.

Ondan imza almaya çabalayanlar da görülmüştür. Fakat öyleleri, başarı sağlayamamışlardır. Çünkü Yeşil Adam durmamış, konuşmamış, yürümüş, hep yürümüştür!..

Yol kıyısındaki yüksek evinden yere inen; meraklılar arasında kendi bildiğince yürüyen Yeşil Adam'a; gazeteciler sorular sormadan duramamışlardır. Yanıtlanmayan sorulardan bazıları şunlardır:

"Evinizden inerek; yayalar arasında yürümek, niçin düşünüldü sizce?"

"Yerde olmak, insanlarla yürümek, ayağınızla toprağın sertliğine dokunmak; sizde nasıl düşünceler, duygular uyandırdı? Bunu açıklar mısınız?"

"Kırmızı Adam'la komşuluk ilişkileriniz nasıl?"

"İnsanlar sizi aralarında görünce; çok meraka, coşkuya kapıldılar! Bunca merak uyandırışınızı, bunca ilgi görüşünüzü nasıl açıklarsınız?.."

"Sizi yüksekteki evinizde gördüğümüz zaman hep yürüyorsunuz. Peki evinizde görmediğimiz zamanlar ne gibi uğraşlar içindesiniz? Zamanınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?.."

"Şimdiye değin kaç kilometre yol yürüdüğünüzü açıklar mısınız?"

"Takımlardan hangisini tutuyorsunuz?.."

"Yayalara söyleyecekleriniz var mı?.."

Daha başka sorular da sorulmuş; fakat hiçbirine yanıt alınamamıştır. Yeşil Adam; kendi bildiğince adım atmış, yürüyüş hızını hiç bozmamıştır. Peşinden yürüyen büyük kalabalığa; durmadan yeni meraklılar eklenmiş, insan sayısı çoğalmıştır da çoğalmıştır!..

Arabaların, yayaların birbirine girdiği, trafik düzeninin bozulduğu bu olaya; polis seyirci kalmamıştır. Motosikletlerinin, arabalarının kornalarını acı acı çalarak trafik polisleri gelmiş; Yeşil adam'ın çevresini sarmışlardır. Fakat o; polise de, arabalarına da aldırmamış, onların yerine dönmesi konusunda yaptıkları sert uyarıları, düdük seslerini duymazlıktan gelmiştir. Polisin bu konuda etkin olamayışı, şaşkınlık yaratmıştır! Buna polisin kendisi de şaşmıştır!..

Sonunda; yanındaki çocuk onun kulağına birşeyler fısıldamıştır. O zaman Yeşil Adam; çocuğun elini bırakmış; ona birşeyler söyledikten sonra görünmez olmuştur. Çok geçmeden de insanlar; Yeşil Adam'ı direk üstündeki dairesinde görmüşlerdir...

Onunla el ele tutuşan çocuğun çevresini saran gazeteciler; çocuğu soru yağmuruna tutmuşlardır. Adının; Melih Fidan olduğu öğrenilen çocuk; onunla bir sevgi birlikteliği yaşadıklarını söylemiştir.

Öğrenildiğine göre; Melih Fidan; Yeşil Adamı çok seviyor, çok merak ediyormuş. Ona hayranlık duyuyormuş. Konuşmak, görüşmek istiyormuş. Yeşil Adam da bu hayranına karşı ilgisiz kalmamayı düşünmüş. Evinden biraz ayrılarak; bilinen olayın yaşanmasına neden olmuş...

Melih Fidan'ın gazetecilere yaptığı açıklamaya göre; evine dönmek istediğini söyleyince; adam onun elini bırakmış. Ayrılmadan önce de şunları söylemiş Melih'e:

"Evini, evindekileri özlemiş oluşuna, evine dönme isteğine saygı duydum, sevindim! İnsan; evine özlem, sevgi duymalı. Dışarıda ne kadar kalırsa kalsın; kimlerle olursa olsun, evini unutmamalı. Çünkü hiçbir yere evimiz kadar güvenemez, onun verdiği mutluluğu, dinlendiriciliği bulamayız. İkimiz de evimize dönmeliyiz. Ben de evimi özledim. Ona dönersem; yararlı işler yapma olanağı bulurum. Şu karmaşıklığı giderir, kent insanlarının mutlu olmalarını sağlarım.

Sen de evinde iyi işler yapabilirsin. Dinlenir, çalışır, yarına iyi hazırlanırsın. Hem de sevgi, sıcaklık bulursun evinde..."

Melih Fidan'dan; gazeteciler iste bunları öğrenmiştir...

CENGELDE SERÜVEN

Yazan: Buket UZUNER **Resimleyen:** Nazan ERKMEN

Dr. Nadir Paksoy'a...

İri yarı, çok öfkeli ve güçlü kuvvetli bir kaplan üzerimize doğru dolu dizgin geliyordu. Kaplanları severim ama, bu kaplan hiç de dostça görünmüyordu bana. Korkudan ikimizin de hem dili, hem de dizleri tutulmuştu. Kaplan nereden çıkmış, ne zaman bize doğru koşmaya başlamıştı, hiç anlayamamıştık. Her şey aniden oluvermişti işte. Üstelik tam da cengelden kurtulmak üzereyken...

Oysa filmlerde ve çizgi romanlarda, tehlikenin tam ortasında hiç beklenmedik bir kahraman ortaya fırlar ve çocukları vahşi hayvanlardan kurtarırdı. Tarzan, Karaoğlan, Köroğlu, şimdi olsa Indiana Jones, Batman falan... Ama bizim imdadımıza kimse yetişmiyordu ve biz iki çocuk cengelde tehlike içinde kalakalmıştık!

Böyle durumlarda, gördüğüm bütün filmlerde ve okuduğum bütün çizgi romanlarda, oğlanlar hep kızları korur, kızlar korkar, ağlar, ama oğlanlar asla korkmaz ve ağlamazdı. Bu yüzden ben de öyle davranmaya karar verdim. Zaten başka şansım var mıydı? Artık on bir yaşında, koskoca bir oğlandım. Uzanıp arkadaşım Nisan'ın elini tuttum. O sırada Nisan'ın korkudan sıklaşmış soluğunu ve hızlanan kalp atışlarını sanki kendiminmiş gibi hissediyordum.

"Korkma Can, haydi şu ağaca tırmanalım."

Elimden tutup, beni en yakın ağaca doğru çeken Nisan'dı. Hayret içinde kaldım. Soluğu hızlanan, kalbi yerinden fırlayacak gibi çarpan Nisan'dan çok, bendim... Ama nasıl olur, erkekler korkar mı hiç? Can havliyle, ben de Nisan'ın ardından dev ağaca tırmanmaya koyuldum. O sırada öfkeli kaplan ağacın dibine gelip, dişlerini gıcırdatmaya başlamıştı bile.

"Kaplanlar da ağaca tırmanabilir, bir ansiklopedide okumuştum." dedi Nisan.

Eyvah, şimdi ne yapacağız? Birbirimize korku dolu gözlerle bakıyor, düşmemek için tutunduğumuz iri dallara sımsıkı sarılıyorduk.

"Sri-Lanka'da bir cengele gelmek senin fikrindi Can!" diye homurdandı Nisan.

Doğruydu. Sri-Lanka'ya gelmek benim fikrimdi. Önce cengeli merak etmiştim. Neydi Cengel? Ansiklopedi ve sözlüklerden arayıp bulduğumda, vahşi, iri bitkilerle sımsıkı örülmüş, tropik bir orman olduğunu, Hintçe'den İngilizce'ye *Jungle*, Türkçe'ye de *cengel* olarak geçtiğini öğrenmiştim.

"Ama sen de hiç itiraz etmeden Sri-Lanka'ya gelmeyi kabul ettin!" diye bağırdım ben de Nisan'a.

Nisan benim hem sınıf arkadaşım, hem de komşumuzun kızı. İkimiz de Atatürk İlkokulu beşinci sınıfa gidiyoruz ve sınıfın en çalışkanlarındanız. Nisan'ın matematiği çok iyidir, hep beş alır. Benimse hayat bilgisi ve Türkçem çok iyidir. Hafta sonlarında ben spor, Nisan müzik kurslarına gidiyoruz, ikimiz de büyüyünce doktor olmayı istiyoruz.

"Sri-Lanka'da dev cengeller varmış Nisan, içleri vahşi hayvanlar ve dev bitkilerle doluymuş. Oraya gidebilsek ne serüvenler yaşardık, değil mi?"

"Sri-Lanka nerede Can?"

Hemen atlası açıp, Hindistan'ın güneydoğusundaki büyük adayı bulduk. Anlamı "ışıl ışıl parlayan ada" olan Sri-Lanka.

"Sri-Lanka'nın eski adı Seylan'mış, çayı ve pirinci çok meşhur bir ülke. Tropik iklimi olduğu için, havalar yaz ve kış hep ılımandır. Yılda iki kez çılgın yağmurlar yağar, insanlar çok sevinerek, "Muson yağmurları" diye bağırırlar. Çünkü bu yağmurlar bereket getirir." diye böbürlenerek anlatmıştım Nisan'a kitaplardan öğrendiklerimi.

"Ne dersin?"

"Haydi öyleyse, hemen yarın gidelim. Ama sakın annemlere belli etmeyelim, asla izin vermezler."

Evet, ailelerimiz bizi çok severler ama, yalnız başımıza Sri-Lanka'ya gitmemize mutlaka karşı çıkarlardı.

Annem: "İkiniz de henüz çok küçüksünüz, kesinlikle olmaz!.. Yetişkin olduğunuzda gidersiniz."

Babam: "Siz şimdi orada bol vitaminli, sağlıklı gıdaları bırakıp, hindistan cevizi gibi abur cubur şeyler yer, dişlerinizi fırçalamayı da unutursunuz." dedi.

Nisan'ın annesi: "Sri-Lanka'da uyku saatlerinize dikkat etmezsiniz."

Babası: "Terli terli su içer, şifayı kaparsınız." diye karşı koyardı.

Küçük kız kardeşim Selin: "Can giderse, ben kiminle oynarım..." diye mızmızlanırdı. Evet evet, Sri-Lanka'ya gideceksek, bunu ailelerimizden gizli yapmamız gerekiyordu.

"Keşke ailelerimize haber vermiş olsaydık, şimdi bizi kurtarırlardı..." Nisan'ın sesi titriyordu.

"Korkuyor musun Nisan?" dedim, benim de sesim titriyordu.

"Şu halimize bak, kim korkmazdı ki?.." diye azarladı beni.

"Tarzan korkmazdı" dedim.

"Bal gibi korkardı. Bizim yerimizde olan herkes korkardı." dedi Nisan. Galiba haklıydı. Çünkü, gerçek yaşamdaki her şey, çizgi roman ve filmlerin kurmaca dünyasından çok farklıydı ve kız ya da oğlan olmak, korkmayı engellemiyordu.

Biz ağacın tepesine doğru tırmanmaya çalışırken, öfkeli kaptan ağacın çevresinde homurdanarak dolanıyordu. Sonunda gerildi gerildi ve hızla ağaca tırmandı.

"Geliyor, gelip, bizi parçalayacak!" diye haykırdım.

"Keşke annelerimizden gizlice Sri-Lanka'ya gelmeseydik!" diye inledi Nisan.

Aslında her şey geçen yaz Salih Dayımın armağan ettiği bir çizgi roman kitabıyla başlamıştı. Yaz tatilinde, "Seksen Günde Devri-alem", "Peter Pan", "Küçük Prens", "Robinson Crusoe", "Küçük Kadınlar" kitaplarını okumuş, şimdi ne okuyacağımı kara kara düşünürken, Salih Dayım, kalın ciltli bir çizgi roman kitabı armağan etmişti bana. Sıcak bir öğlesonrası, yanıma şeftali ve bir tabak dolu-

su üzüm alıp, kanepeye uzandım ve çizgi romanı okumaya koyuldum.

Avrupalı bir doktor, uluslararası bir yardım örgütü için, küçük oğluyla birlikte Sri-Lanka'ya (o zamanki adıyla Seylan) görevli olarak gidiyordu. Doktorun benim yaşlarımdaki oğlu, cengelde rastladığı bir Seylanlı kızla arkadaş olup, serüvenden serüvene atılıyordu.

Keşke benim de babam, ya da annem öğretmen yerine doktor olsaydı da, biz de Sri-Lanka'ya gitseydik diye imrenmiştim. Nisan'lar tatilden döner dönmez, hemen koşup, okuması için kitabı ona ödünç verdim. Sonunda onun da aklı yatmıştı ve birlikte Sri-Lanka'ya gelmiştik işte.

"Kaplan bizi paramparça etmeden, ağacın en tepesine tırmanalım." dedi Nisan çığlık çığlığa. Panik içinde tırmanmayı sürdürürken, iri ağacın dikenleri ellerimizi bereliyordu. Fakat kaplan bizden çok daha hızlı ve çevikti. Sonunda ağacın en tepesinde tünemiş, korku içinde bekliyorduk. İkimiz de ağlıyorduk. Tam o sırada gökyüzünden bir ses duyuldu.

"Can, Nisan... Tutunun şu ipe, haydi çabuk!" Bu ses Salih Dayımındı ve hemen üzerimizde bir helikopterden, bir ip merdiven sarkıtıyordu. Ah ne çok sevindik! İp merdivene tutunup, acele tırmandım, ama kaplan yetişmiş ve Nisan'ı yakalamıştı.

"Hayır, dur dayı, Nisan'ı bırakıp gideme-

yiz!.. Hayır, hayır, durdurun uçağı, gidemeyiz!!!" Uyandığımda ter içindeydim. Çizgi roman okurken kanepede uyuyakalmıştım. Annem koşarak geldi ve sarılarak, beni yatıştırdı. O akşam Nisan'lara çay içmeye gittiğimizde, bu heyecanlı düşümü bir solukta ona da anlattım. Nisan çok etkilendi ve iki üç kez bana düşümü yineletti. Birlikte hayaller kurduk, belki büyüyüp, doktor olunca Sri-Lanka'ya gideriz...

Siz bu öyküyü okurken, yani bugün, aradan tam onaltı yıl geçti ve ben artık genç bir doktorum. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı gönüllüsü olarak Pasifik Okyanusu'ndaki Vanuatu Adaları'nda çalışıyorum. Eski adı, "Yeni Hebrid" olan adalarda. Arkadaşım Nisan da doktor oldu, ama o İstanbul'da çalışıyor. Geçen yıl evlendi. Sık sık mektuplaşıyoruz onunla. Eğer işlerini ayarlayabilirse, gelecek yaz, Nisan ve kocası beni ziyarete gelecekler. Böylece o çocukluk düşlerimizi gerçeğe dönüştürmenin mutluluğunu paylaşıp, keyfini çatacağız birlikte.

Ne duruyorsunuz, hemen atlas başına koşun ve Pasifik Okyanusu'nda benim şimdi yaşadığım Vanuatu Adaları'nı bulun. Bana haritadan el sallayabilirsiniz. Kimbilir, düşlerimde selamınızı alabilirim...

BUKET UZUNER

Ankara'da doğdu (1955). Biyoloji ve Çevrebilim eğitimi yaptı. Öğrenciliği ve akademisyenliği Hacettepe Üniversitesi'nden Bergen, Michigan, ODTÜ ve Tampere üniversitelerine uzanan bir coğrafyaya yayıldı. Üç kıtada farklı kentlerde, Bergen, Oslo, Michigan, Illinois, Connecticut, Cezayir, Tampere, Helsinki ve Montreal' de yaşadı, uzun yolculuklar yaptı.

Buket Uzuner'in yayınlanmış kitapları: Benim Adım, Mayıs, Ayın En Çıplak Günü, Güneş Yiyen Çingene ve Bir Siyah Saçlı Kadının Gezi Notları'dır.

DOYUMSUZ MATEMATİK

Parmak hesabı

Hazırlayan: Adnan ÇAKMAKÇIOĞLU

İnsanlar, yazma ve çizme gibi işlemleri yapacak bir araç sahibi olmadan önce nasıl sayarlardı? Nasıl hesap yaparlardı?

Bu işler için parmak hesabı yaparlardı.

İlk kez M.Ö. 5. yüzyılda Yunanlıların parmak hesabı kullandıklarını Herodotos yazmaktadır.

Biliyorsunuz Herodotos bir yunan tarihcisidir. M.Ö. 484-420 tarihleri arasında yaşamıştır.

Yüzyıllar boyunca, değişik şekillerde de olsa insanlar parmaklarıyla hesap yapagelmişlerdir.

Ancak bu hesap belirli şekillere dayanmakta idi. M.S. 710 tarihlerinde Northumberland'lı bir keşiş olan Bede 50 değişik şekil ile 1'den 1 000 000'a kadar sayıları parmaklarla sembolize etmiştir.

Ayrıca toplama, çıkarma, çarpma ve bölme işlemleri için de metodlar geliştirmişler ve parmaklarla bu dört işlemi yapmışlardır.

Venedikli Pacioli'nin 1494'te yazdığı SÜMA adlı kitapta gösterilen parmak şekillerine ait bir kaç örneği buraya alıyoruz. 100'e kadar olan sayıların Sol el ile, 100'den fazla sayıların ise Sağ el ile gösterilişine dikkat ediniz.

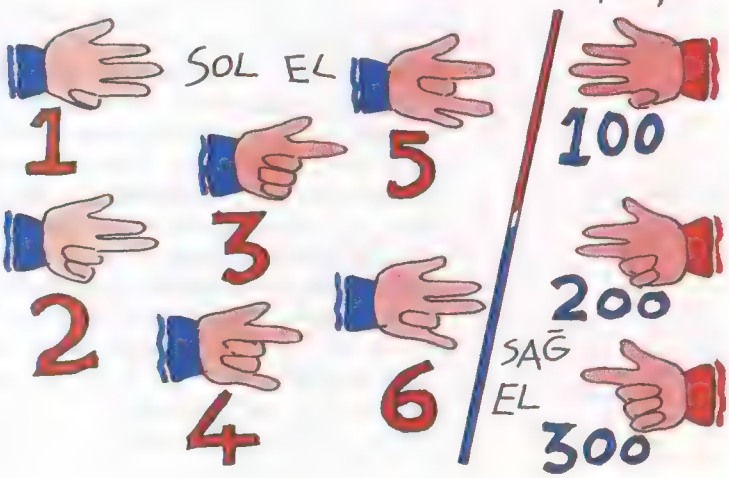

Simdi, siz 1991 Türkiyesi'nde değil de Rönesans'ta İtalya'da yasayan biri olsaydınız.

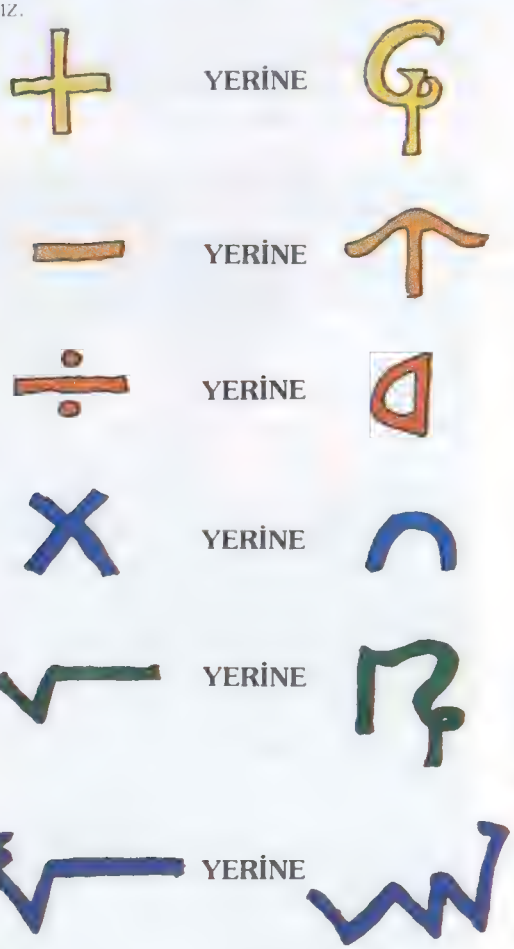

işaretlerini kullanacaktınız.

Ebced hesabı

EBCED sözcüğü, Arap harflerini kolayca ezberlemek için uydurulan sekiz sözcükten ilkidir.

Elif (e,a), Be (b), Cim (c), Dal (d) harflerinden oluşmuştur.

Ebced hesabı ise, harfler yardımı ile tarih düşürmedir. Arapçada her harf bir sayı gösterir.

Elif (e,a) = 1,	Be (b) = 2,
Dal (d) = 4	He (h) = 5,
Ze (z) = 7,	Ha (Kalın h)= 8,
Ye (y,i) =10,	Kef (İnce k)=20,
Mim (m)=40,	Nun (n) = 50,
Cim (c) = 3,	Ayın = 70,
Vav (v,u) =6,	Re = 200,
Tı (Kalınt)=9,	Hı (h)=600,
Lâm = 30,	Sin (s)=60,
Fe = 80,	Şin =300
Sat = 90,	Kaf = 100,
Zal (Peltek z)=700,	Dat (z,d)=800,
Zı (Kalın z)=900,	Gayın (g)=1000,
Se = 500	Te (t) = 400,

Ebced hesabı, bazı olayların tarihlerini sözcüklerle ve dizelerle belirtmede kullanılırdı. Savaşların yapıldığı, köprü ve camilerin kurulduğu tarihleri ünlülerin ölüm doğum yıllarını Ebced hesabı ile gösteren bir çok şaire rastlamaktayız. Bunların başında Sururi gelir. Asıl adı Sururi Seyid Osman'dır. 1752'de Adana'da doğmuş, 1814'de İstanbul'da ölmüştür. Kaside ve gazellerinde Sururi adını kullanmıştı. Tarih düşürme konusunda üzerine yoktur.

Ebced hesabı değişik şekillerde yapılır. Dizedeki tüm harflerin sayısal değerleri toplanarak düşürülen tarihe "TAM TARİH" denir. Şayet düşürülen tarih dizedeki noktalı harflerin toplam değeri ise buna "MÜCEVHER TARİH" ya da düşürülen tarih, noktasız harflerin sayısal toplam değeri ise buna da "MÜHMEL TARİH" denir.

Büyük Türk Mimarı Sinan'ın mezar taşında Ebced hesabı ile ölüm tarihi (Hicri 996) gösterilmiştir. Bu tarih, mezar taşında yazılı şu dizenin tüm harflerinin sayısal değerleri toplamıdır.

"GEÇTİ BU DEMDE CİHANDAN PÎR-İ MİMARÂN SİNÂN"

GEÇTİ 47	BU DEMDE.... 61
CİHANDAN..113	PÎR-İ 212
MİMÂRAN....402	SİNÂN..... 161

47+61+113+212+402+161.....=996

(Bu bilgiler Hayat Ansiklopedisi'nden alınmıştır.)

HESAPLAMA TAHTASI (MİSHAB-ABACUS)

M.Ö. 7. Yüzyılda Papirüs Yunanistan'da bilinmiyordu. Parşömen M.Ö. 5. yüzyılda ve kâğıt ise daha çok sonraları bulunmuştur. Bu durumda sayılarla hesap yapmak için Kil tabletler yahut Mum tabletler kullanılırdı.

İlk Hesaplama tahtası yerine Babilliler Kil tabletleri, Hintliler ise Toz tahtası kullanmışlardır. Romalıların kullandıkları tabletler ise mumdan yapılmıştı.

Toz tahtası belki de ilk hesaplama tahtası olarak düşünülebilir. Bu toz tahtası kil tabletlerden daha büyüktü. Düz bir tahta üzerine serpilen mavi ya da yeşile boyanmış kum örtüden ibaretti. Ucu sivri bir çubukla kum üzerine hesap yapılır, istendi mi silinirdi.

İkinci tip hesaplama tahtası biraz daha gelişmişti. Düz bir tahta ya da mermer üzerine çizilmiş düz çizgilerden ibaretti. Bu çizgiler birbirine paraleldi. Çizgiler sırasıyla Birler, Onlar, Yüzler, Binler basamaklarını gösteriyordu.

Kullanılan taşlar bu çizgiler üzerine konmak suretiyle sayılar yazılır, işlemler yapılırdı.

En gelişmiş Hesaplama Tahtası ise yine değişik tiplerde olmakla beraber, bir tahta çerçeveden ibaretti. Bu çerçevenin ortasında teller gerili idi. Bambu kamışı olanlar da vardı.

Bu tellere yuvarlaklar ya da düğmeler geçirilirdi. Yuvarlaklar soldan sağa, ya da sağdan sola kaydırılırdı. Yukarıdan aşağıya kaydırılan tipleri de vardı. Türkler bu araca KULBA, Ermeniler KOREB, Araplar GOBAR, Ruslar SKOTİ, Çinliler SUAN PAN adını vermişlerdi.

Koreliler hesap işlerinde çubuk kullanırlardı. Sayıları bambu ya da kemikten yapılmış küçük çubuklarla gösterirlerdi.

Duvara asılan kara tahtayı ilk kez 15. yüzyılda görmekteyiz.

M.Ö. ki yıllarda insanlar iplere düğüm atmak suretiyle de sayıları gösterirlerdi.

Pers kralının İyonlulara, üzerinde 60 düğüm olan iki aylık bir takvim verdiğini ünlü Yunanlı tarihçi Herodotos yazar.

Bugün Peru'da çobanlar sürülerindeki hayvanları saymak için iplerine düğüm atmaktadırlar.

GASPAR AMCA!..
BU DA KİM?
GASPAR AMCA BİR AİLE DOSTUDUR... AMA... NE TUHAF BİR HALİ VAR ÖYLE...?

GÜNAYDIN, AMCA...?

HIMM!.. BU BAKIŞLAR, BU YÜRÜYÜŞ BİÇİMİ.. ÇOK AÇIK, BU ADAM YA GERİ ZEKALI, YA DA... DELİ!..
DELİ Mİ!?..
?

BELKİ DE BU YÜZDEN ANNEM ARTIK EVE GELMESİNİ İSTEMİYORDU: DELİLER BAZEN TEHLİKELİ OLABİLİR!...

AMA BU OLABİLİR Mİ?.. BİR HAFTA ÖNCE O KADAR İYİ, O KADAR NAZİKTİ Kİ!?..
NE YAZIK Kİ OLABİLİR!

BAZEN OLABİLİR... BÜYÜK BİR ŞOK VEYA KAZADAN SONRA GÖRÜLEBİLİR, BÖYLE ŞEYLER!...
VEYA KAZADAN SONRA?..

HADİ UNUTALIM BUNLARI!... YEMEK VAKTİ GELDİ, SİZİ BİZLERLE YEMEĞE DAVET EDİYORUM... KABUL EDERSENİZ.. BU ARADA DA RAHATÇA KONUŞURUZ.
HARİKA!..
OH, EVET!

PROFESÖR, ÇABUK GELİN!
NE OLUYOR?

NE VAR, YİNE NE OLDU?..
AŞAĞIDA, DEFİNE AVCILARININ AÇTIĞI GALERİDE!!
EEE, NE OLMUŞ- BİRİLERİ KAPATMIŞ MI GALERİYİ?
HAYIR! HEMEN HEMEN SONUNA GELMİŞLER, ARKADA BİR BOŞLUK OLDUĞU ANLAŞILIYOR!
DEMEK Kİ ORADA GİZLİ BİR BÖLME VAR!.. AMA O TALANCILAR, BUNU NASIL ÖĞRENMİŞ OLABİLİRLER?
YEREL EFSANELERDE BUNDAN SÖZEDİLİR, AMA ENİNDE SONUNDA EFSANEDİR BUNLAR!..
NE YAPIYORUZ, PROFESÖR? İNİYOR MUYUZ
ELBETTE İNİYORUZ, AMA DÜŞLERİNİZİ FAZLA ZORLAMAYIN EĞER ORADA BİR BÖLME VARSA TAMPLİYE ŞÖVALYELERİNDEN KALMAMIŞ OLABİLİR, DEVRİM YILLARINDA DA BÖYLE GİZLİ BÖLMELER YAPILMIŞTI...
SİZ ÖNDEN GİDİN EMİL, EĞER KEŞFEDECEĞİMİZ BİR ŞEY VARSA, BUNUN ŞEREFİ SİZE AİT OLSUN!...
TEŞEKKÜRLER PROFESÖR.
KİMSENİN KENDİLERİYLE İLGİLENMEDİĞİNİ GÖRÜNCE, ÇOCUKLAR DA AŞAĞIYA İNERLER!...
DOĞRU YAPTIĞIMIZA EMİN MİSİN?...
BOŞVEER!
İŞTE DUYULUYOR MUSUNUZ?
TOC!
TOC!
TOC!
NE DÜŞÜNÜYORSUNUZ?
HIM... HİÇ ŞÜPHE YOK, ARKADA BİRKAÇ SANTİM TOPRAĞIN ÖRTTÜĞÜ BİR DUVAR VAR!...

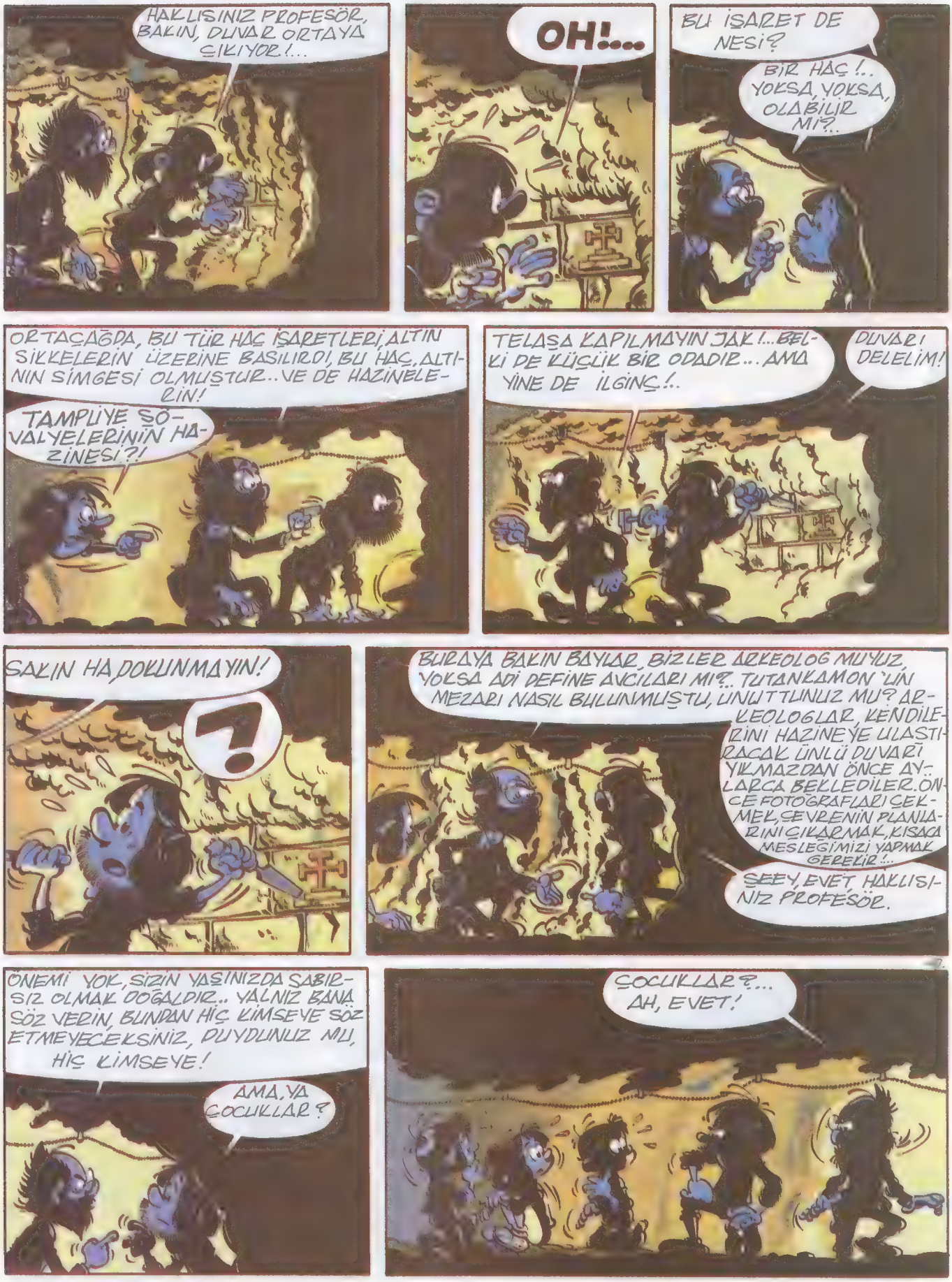
HAKLISINIZ PROFESÖR, BAKIN, DUVAR ORTAYA ÇIKIYOR!...
OH!...
BU İŞARET DE NESİ?
BİR HAÇ!.. YOKSA, YOKSA, OLABİLİR Mİ?..
ORTAÇAĞDA, BU TÜR HAÇ İŞARETLERİ, ALTIN SİKKELERİN ÜZERİNE BASILIRDI, BU HAÇ, ALTININ SİMGESİ OLMUŞTUR.. VE DE HAZİNELERİN!
TAMPLİYE SÖVALYELERİNİN HAZİNESİ?!
TELAŞA KAPILMAYIN JAK!...BELKİ DE KÜÇÜK BİR ODADIR... AMA YİNE DE İLGİNÇ!..
DUVARI DELELİM!
SAKIN HA, DOKUNMAYIN!
?
BURAYA BAKIN BAYLAR, BİZLER ARKEOLOG MUYUZ, YOKSA ADİ DEFİNE AVCILARI MI?.. TUTANKAMON'UN MEZARI NASIL BULUNMUŞTU, UNUTTUNUZ MU? ARKEOLOGLAR, KENDİLERİNİ HAZİNEYE ULAŞTIRACAK ÜNLÜ DUVARI YIKMADAN ÖNCE AYLARCA BEKLEDİLER. ÖNCE FOTOĞRAFLARI ÇEKMEK, ÇEVRENİN PLANLARINI ÇIKARMAK, KISACA MESLEĞİMİZİ YAPMAK GEREKİR!...
SEEY, EVET HAKLISINIZ PROFESÖR.
ÖNEMİ YOK, SİZİN YAŞINIZDA SABIRSIZ OLMAK DOĞALDIR.. YALNIZ BANA SÖZ VERİN, BUNDAN HİÇ KİMSEYE SÖZ ETMEYECEKSİNİZ, DUYDUNUZ MU, HİÇ KİMSEYE!
AMA, YA ÇOCUKLAR?
ÇOCUKLAR?... AH, EVET!

HİÇ KİMSEYE BİR ŞEY SÖYLEMEYİZ BAYIM.. YEMİN EDİYORUZ!.
HIMMM... UMARIM SÖZÜNÜZÜ TUTARSINIZ!..
YUKARI ÇIKALIM, BU KADAR HEYECAN İŞTAHIMI AÇTI!.. SİZLER DE AÇIKMADINIZ MI?
EL-BETTE!..
HAYDİ BAKALIM, EVİNİZE DÖNÜN. VE UNUTMAYIN, BURADA GÖRDÜKLERİNİZDEN KİMSEYE TEK BİR SÖZCÜK BİLE ETMEYECEKSİNİZ!..
SÖZ VERİYORUZ PROFESÖR!
HEY SEN DE.. BENİM DÜŞÜNDÜĞÜMÜ MÜ DÜŞÜNÜYORSUN?
EVET!
YA PROFESÖR DE BİR HIRSIZSA? BELKİ DE HIRSIZLARIN BAŞIYSA? VE HAZİNEYE TEK BAŞINA SAHİP ÇIKMAK İSTİYORSA?!..
BİRAZ GARİP OLDUĞU DOĞRU... BAZEN ÇOK NAZİK, BAZEN DE GÖZLERİ BENİ KORKUTUYOR!...
ONU İZLEMELİYİZ!
EVET, AMA ÖNCE YEMEK YİYELİM!..
NE OLACAK BİLİYOR MUSUN
ELBETTE BİLİYORUM!
SANIRIM İSANGREN İZ SÜRMEYE BAŞLAYACAK! HI.. HI.. HI!

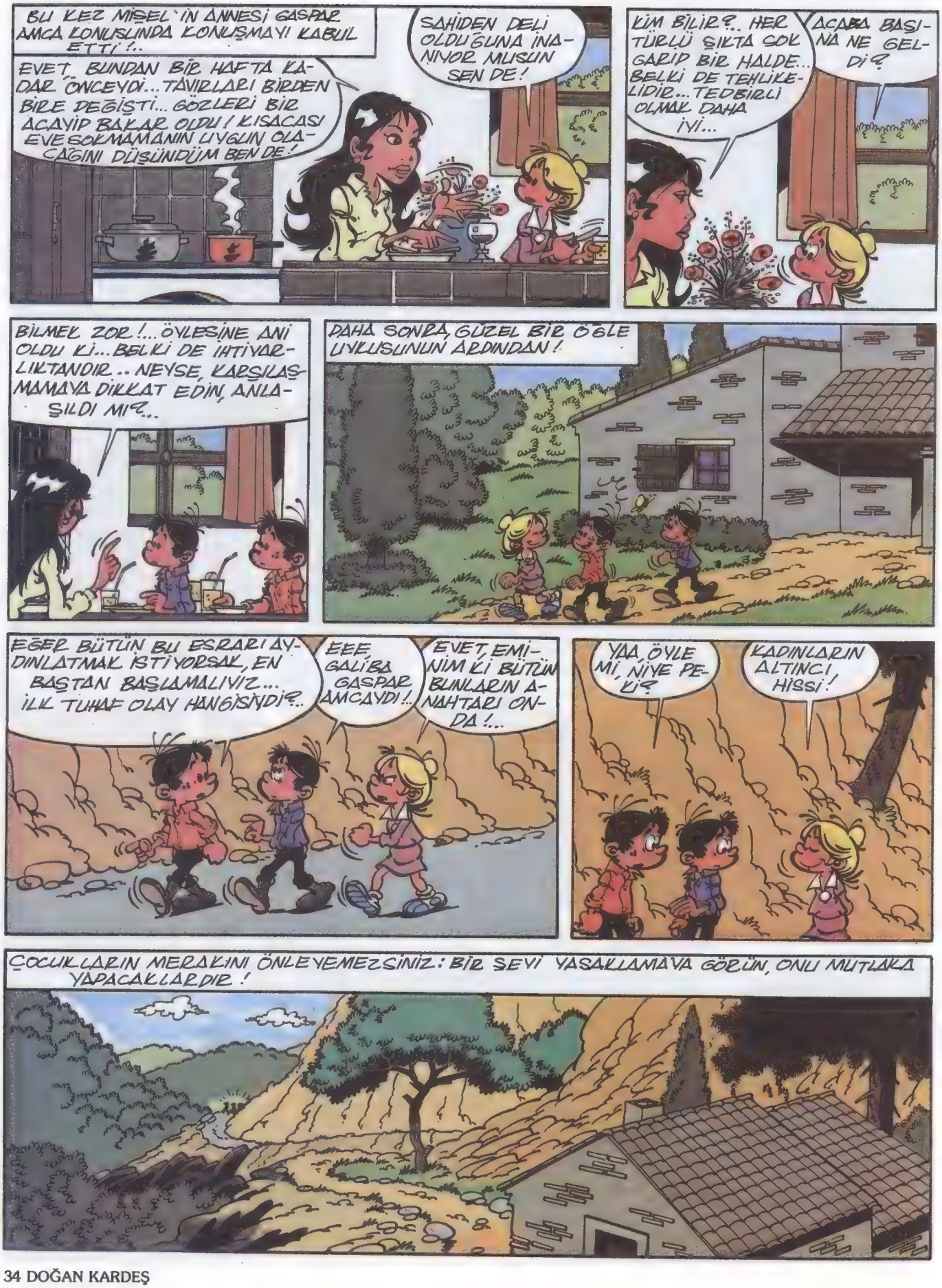
BU KEZ MİŞEL'İN ANNESİ GASPAR AMCA KONUSUNDA KONUŞMAYI KABUL ETTİ!..
SAHİDEN DELİ OLDUĞUNA İNANIYOR MUSUN SEN DE!
EVET, BUNDAN BİR HAFTA KADAR ÖNCEYDİ... TAVIRLARI BİRDEN BİRE DEĞİŞTİ... GÖZLERİ BİR ACAYİP BAKAR OLDU! KISACASI EVE SOKMAMANIN UYGUN OLACAĞINI DÜŞÜNDÜM BEN DE!
KİM BİLİR?.. HER TÜRLÜ ŞIKTA SOK GARİP BİR HALDE... BELKİ DE TEHLİKELİDİR... TEDBİRLİ OLMAK DAHA İYİ...
ACABA BAŞINA NE GELDİ?
BİLMEK ZOR!... ÖYLESİNE ANİ OLDU Kİ... BELKİ DE İHTİYARLIKTANDIR.. NEYSE, KARŞILAŞMAMAYA DİKKAT EDİN, ANLAŞILDI MI?..
DAHA SONRA, GÜZEL BİR ÖĞLE UYKUSUNUN ARDINDAN!
EĞER BÜTÜN BU ESRARI AYDINLATMAK İSTİYORSAK, EN BAŞTAN BAŞLAMALIYIZ... İLK TUHAF OLAY HANGİSİYDİ?..
EEE GALİBA GASPAR AMCAYDI!..
EVET, EMİNİM Kİ BÜTÜN BUNLARIN ANAHTARI ONDA!...
YAA, ÖYLE Mİ, NİYE PEKİ?
KADINLARIN ALTINCI HİSSİ!
ÇOCUKLARIN MERAKINI ÖNLEYEMEZSİNİZ: BİR ŞEYİ YASAKLAMAYA GÖRÜN, ONU MUTLAKA YAPACAKLARDIR!

KAPI AÇIK, GİRİYOR MUYUZ?
SEEY!..
KORKUYOR MUSUNUZ YOKSA?..
KORKMAK, BİZ Mİ, PÖH!..
NEYSE, KİMSELER YOKMUŞ!
AMMA DA DAĞINIK!..
HİHİHİ NE KADAR KOMİK!
BÜTÜN RESİM ÇERÇEVELERİ EĞRİ BÜĞRÜ!
DEPREMDEN OLMUŞTUR!
22.
DEPREM Mİ?
EVET, KÜÇÜK BİR SARSINTI! BİR AY KADAR ÖNCE, GECE OLDU!..
ŞŞŞŞİİT!..DİNLEYİN, GELENLER VAR!...
!

OH, GASPAR AMCA GELİ-YOR!...
NE YAPACAĞIZ?
SAKLANMAK GEREK, AMA NEREYE?..
SURADA BİR KAPAK VAR! . MAHZENE İNİ-YOR OLMALI!
ÇABUK, ÇABUK!..
TAMAM, ANLADIK!..
UFF!..
HER YER KAPKARANLIK
HAY ALLAH! ŞİMDİ BU-RADA KİMBİLİR NE KADAR BEKLEYE-CEĞİZ!...
GALİBA BURAYA GELMEKLE HATA ET-TİK! YABANCILARIN EVİNE GİRİLMEZ Kİ!...
HIH, KORKAK!
25.
?!
BOLAMBROM
DUY.. DUYDUNUZ MU?...
EVET, BİR, BİR ŞEY VAR BU MAHZENDE!...

*MONOKL : TEK GÖZ İÇİN GÖZLÜK

EDITIONS DJ LOMBART

GELECEK SAYI : ÇOCUKLAR NASIL KURTULACAK ?

HAVACILIK

Bu güne dek uçakların tarihsel gelişiminden, savaş uçaklarından, uçakların nasıl uçtuklarından ve jetlerden söz ettik. Bu sayımızda ulaşım amacıyla kullanılan uçakları ve dünya hava ulaşımında hizmet veren kuruluşları tanıtacağız.

YOLCU UÇAKLARI

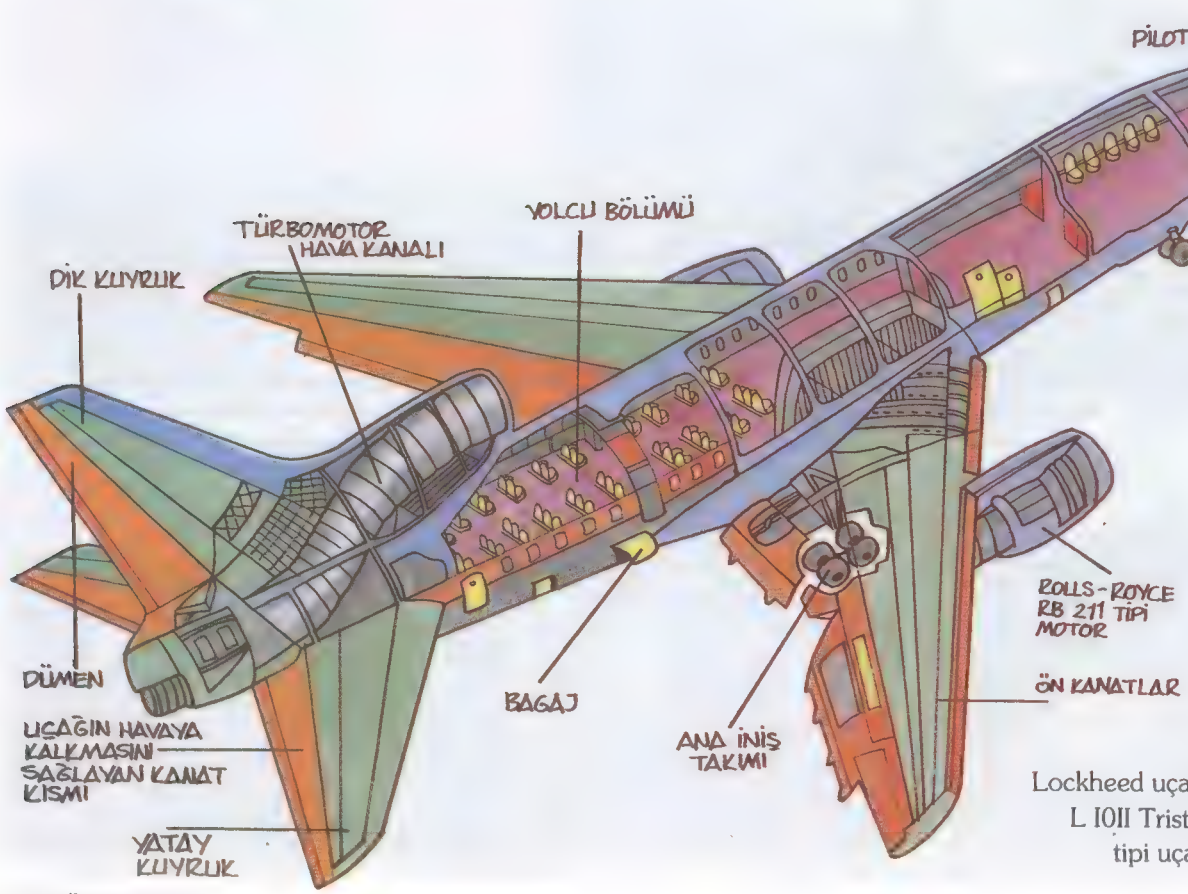

Lockheed uçak şirketinin, L 1011 Tristar (üç yıldız) tipi uçağının kesiti

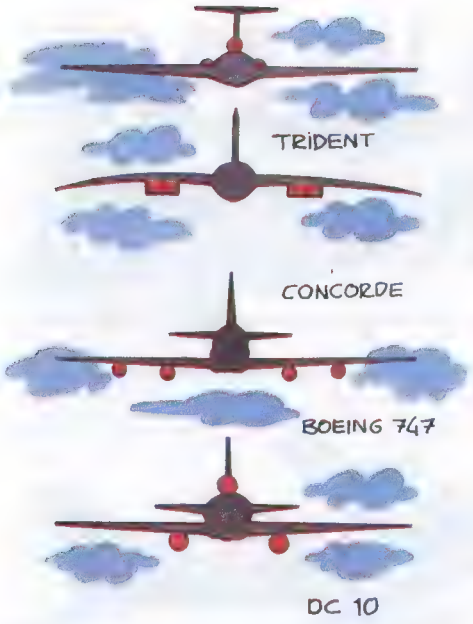

Uçakların dış yüzeylerinin tasarımı, aerodinamik denilen hava bilim ilkelerine göre yapılır. Tasarımlar, uçağın daha güvenli ve daha hızlı uçmasını sağlayacak şekilde olmalıdır. Yukarıda, dört ayrı tipte uçağın dış görünüşleri var.

HAVAYOLLARI AMBLEMLERİ

Tüm dünyada uçakla yolcu taşıma işini, havayolları şirketleri yaparlar. Ve uçakların dikkuyruklarında bağlı bulundukları hava yolu şirketinin amblemi bulunur. ▶

YOLCU UÇAKLARI

CONCORDE

Kanat genişliği : 25,6 m.
Uzunluğu : 62,2 m.
Yolcu sayısı : 100-144
Hızı : Saatte 2140 km.

Konkort dünyanın en gelişmiş uçağıdır. Sesten iki kat daha hızlı uçar.

AIRBUS -300

Kanat genişliği : 44,8 m.
Uzunluğu : 53,6 m.
Yolcu sayısı : 220-320
Hızı : Saatte 911 km.

Airbus 300 uçaklarında iki adet turbofan motor vardır.

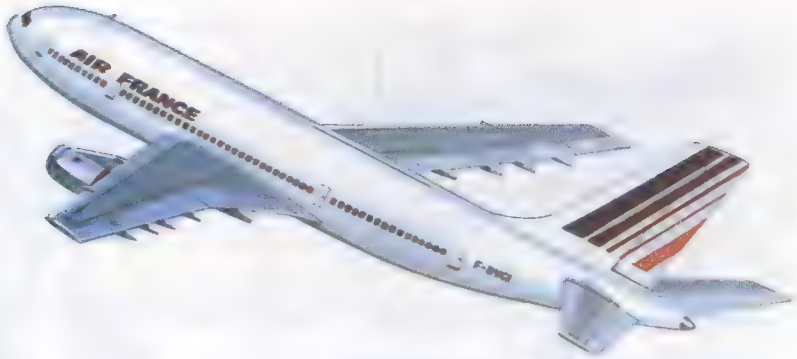

BOEİNG 707

Kanat genişliği : 44,4 m.
Uzunluğu : 46,6 m.
Yolcu sayısı : 130-219
Hızı : Saatte 973 km.

Boeing 707 tipi yolcu uçakları dünyada örneğini çok gördüğümüz, en alışılmış uçaklardandır.

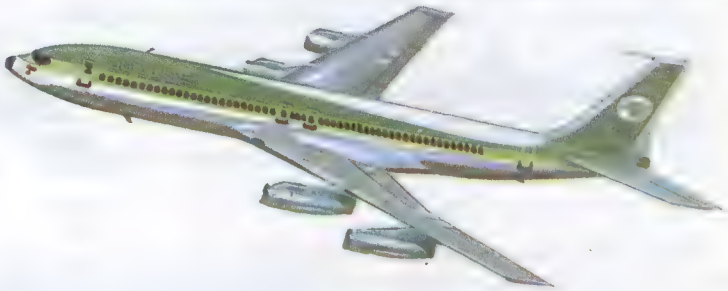

TRİ STAR

Kanat genişliği : 50 m.
Uzunluğu : 54 m.
Yolcu sayısı : 256-400
Hızı : Saatte 973 km.

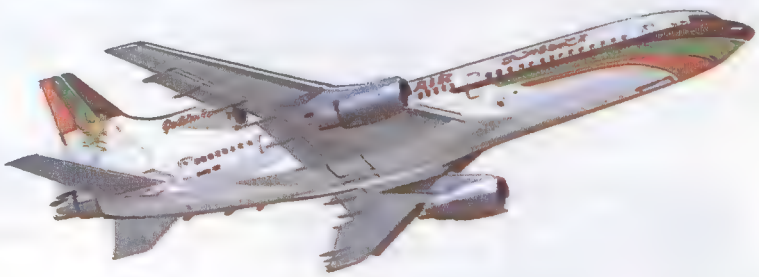

DC-8

Kanat genişliği : 45,2 m.
Uzunluğu : 45,8 m.
Yolcu sayısı : 179-259
Hızı : Saatte 965 km.

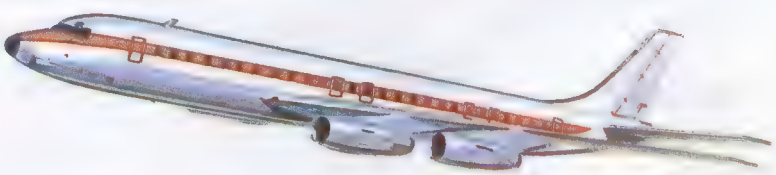

MD-80

Kanat genişliği : 32,8 m.
Uzunluğu : 45 m.
Yolcu sayısı : 155-172
Hızı : Saatte 840 km.

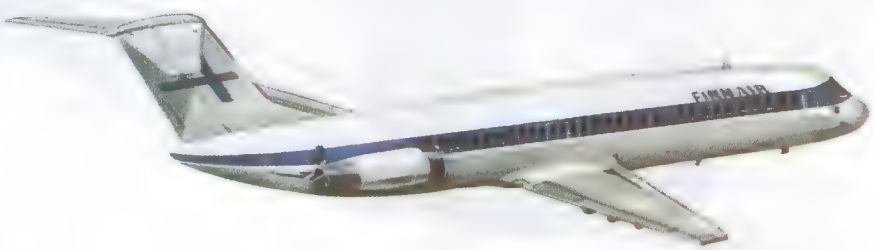

KAPTAN PİLOTUNUZ KONUŞUYOR...

"Bugüne kadar tam on iki tane uçak maketi yaptım. Hepsi de birbirinden güzel. Tek sorun, bu maketler uçmuyor. Ama onların uçmaması artık önemli değil. Ben uçtum. Hem de kocaman, gerçek bir uçakla... Kuruldum koltuğa, gel keyfim gel... Kafaya koydum: Büyüyünce ya hep uçakla gezeceğim ya da pilot olacağım."

TÜRK HAVA YOLLARI

DOĞA BİLMECELERİ

BAK! BİL!

1. Peygamber böceği film yıldızı mı olmak istiyor?

2. Balıkların birbirlerini öpeceklerini mi sanıyorsunuz?

4. Köpekler arası zıplama yarışmasında mıyız? ▶

◀ **3.** Zürafalar birbirlerini çok seviyorlar galiba...

▲

5. Kurbağalar güreşiyorlar mı?

YANITLAR

1. Çoğu zaman, bazı hayvanlar başka hayvanların yiyecekleri olurlar. Fotoğraftaki pelygamber böceği de, kendisini yemeye gelen kuşa böcek yapıyor. Oldukça büyük görünmeye çalışarak kuşu korkutabileceğini düşünüyor.

2. Mavi Hintli balıkları, birbirlerini öpecek gibi görünebilirler. Fakat gerçekte birbirlerini tehdit ediyorlar. Eğer konuşabilseydiler, şöyle diyeceklerdi: "Burası benim beslenme alanım. Hemen yok ol!"

3. Zürafalar kimin daha güçlü olduğunu bulmak için, boyun güreşi yapıyorlar. Kazanan zürafa, beslenmi en iyi yerden yiyebiliyor ve en güçlü kadın zürafa ile çiftleşebiliyor. Fotoğrafta sanki birbirlerinin boylarını ölçüyormuş gibi görünüyorlar, değil mi?

4. Fotoğraftaki köpeklerin adı Dingo. Dingolar Avustralya'da tıpkı akrabaları kurtlar gibi sürüler halinde yaşıyorlar. Ve sık sık en güçlü dingonun kim olduğunu bulmak için kavga ediyorlar. Sonra da yalnızca en güçlü erkek dingo ile en güçlü kadın dingo çiftleşebiliyorlar.

5. Dişi ve erkek kurbağa çiftleşiyorlar. Ama çiftleşirken güreşiyor gibi görünüyorlar. Çiftleşmek sözcüğü, çocuk yapmak için bir dişi ve bir erkeğin yan yana gelmesini anlatıyor. Fotoğraftaki kurbağaların zehirli olduklarını belirtmemizde de yarar var.

BİL BUL EĞLEN

GEÇEN SAYININ BİL BUL EĞLEN YANITLARI:

1)ORKİNOS, PİRANHA, BALİNA, MORİNA, KILIÇ, YUNUS, KALKAN, USKUMRU, RİNGA, TURNA

2. Ama değnekten atım nerede?
Kardesim su versin ona susamış.

3.YANIT 2 ile 10

ÇARKLAR

Nimbus makinaları çok sever. Çocukluğunda pek çok makinayı kurcalarken bozduğunu, yakınlarından duymuştuk. Bazı arkadaşlarımızın da benzer meraklarla kimi makinaları bozdukları kulağımıza geliyor. Aman dikkat! İşte makina meraklısı arkadaşlarımızın ilgisini çekebilecek bir bilmece. En alttaki dişlinin kolunu ok yönünde çevirdiğimizde, resmin sağ yanındaki 1 ve 2 rakamlarıyla yönleri belirtilmiş dişli hangi tarafa döner?

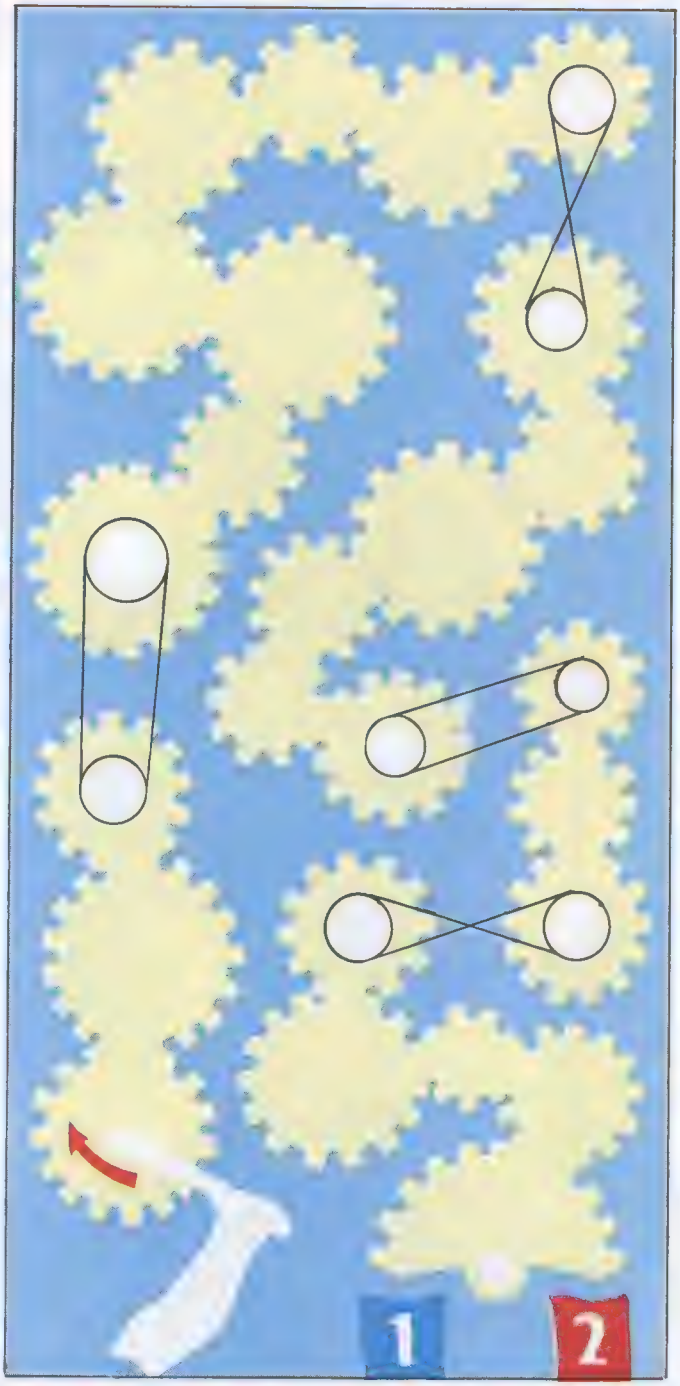

KIZILDERİLİ AYLARI

2

Amerika kıtasının eski sahipleri Kızılderililer, resimlerden oluşan bir yazı kullanırlardı. Aşağıdaki tabloda, Kızılderililerin ay adı olarak kullandıkları resimler ve bu aylara verdikleri adların Türkçeleri görülüyor. Sizden istediğimiz, Türkçemizdeki ay adlarıyla, Kızılderililerin ay adlarını eşleştirmeniz. Çözümü kolaylaştırmak için iki ipucu verelim: 8 'nolu yıldırım ayı Ağustos, 1'nolu karga ayı Mart'a eş geliyor.

KARGA AYI 1	ÇİMEN AYI 2	KUNDUZ AYI 3	UZUN GECE AYI 4	YEŞERME AYI 5	GÜL AYI 6
SICAK AYI 7	YILDIRIM AYI 8	KAR AYI 9	AÇLIK AYI 10	AVCILIK AYI 11	DÜŞEN YAPRAKLAR AYI 12

TATİL

3

Nimbus tatilini ülkemizin güneyinde bir tatil köyünde geçiriyor. Orada dinlenip eğlenecek. Biz öyle sanıyorduk. Ama Nimbus durur mu? Tatil köyündeki çocuklara bilmeceler sormaya, onları sınamaya başlamış. İşte sorulardan biri: Nimbus diyor ki, 'Küçük karelerden oluşan büyük kareyi birbirinin eşi dört parçaya ayırın. Ve her parçada bir ağaç ile bir çadır bulunsun'. Ne dersiniz, yapabilecek misiniz?

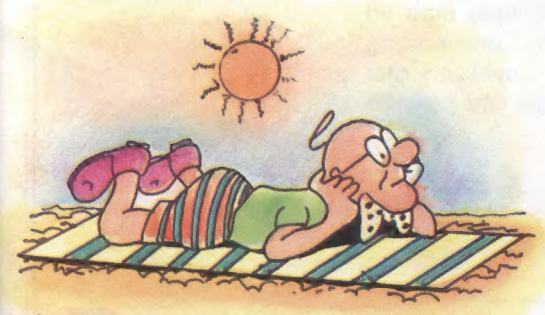

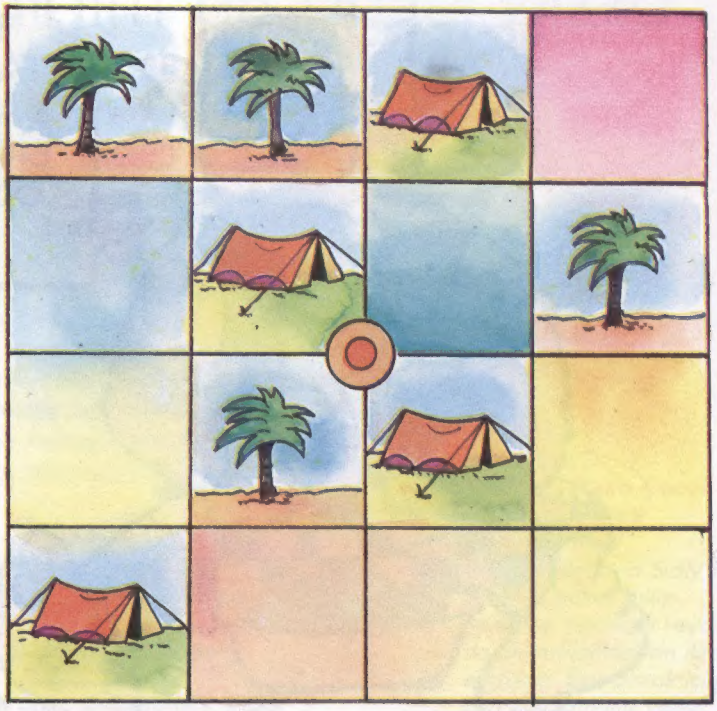

KEL HASAN

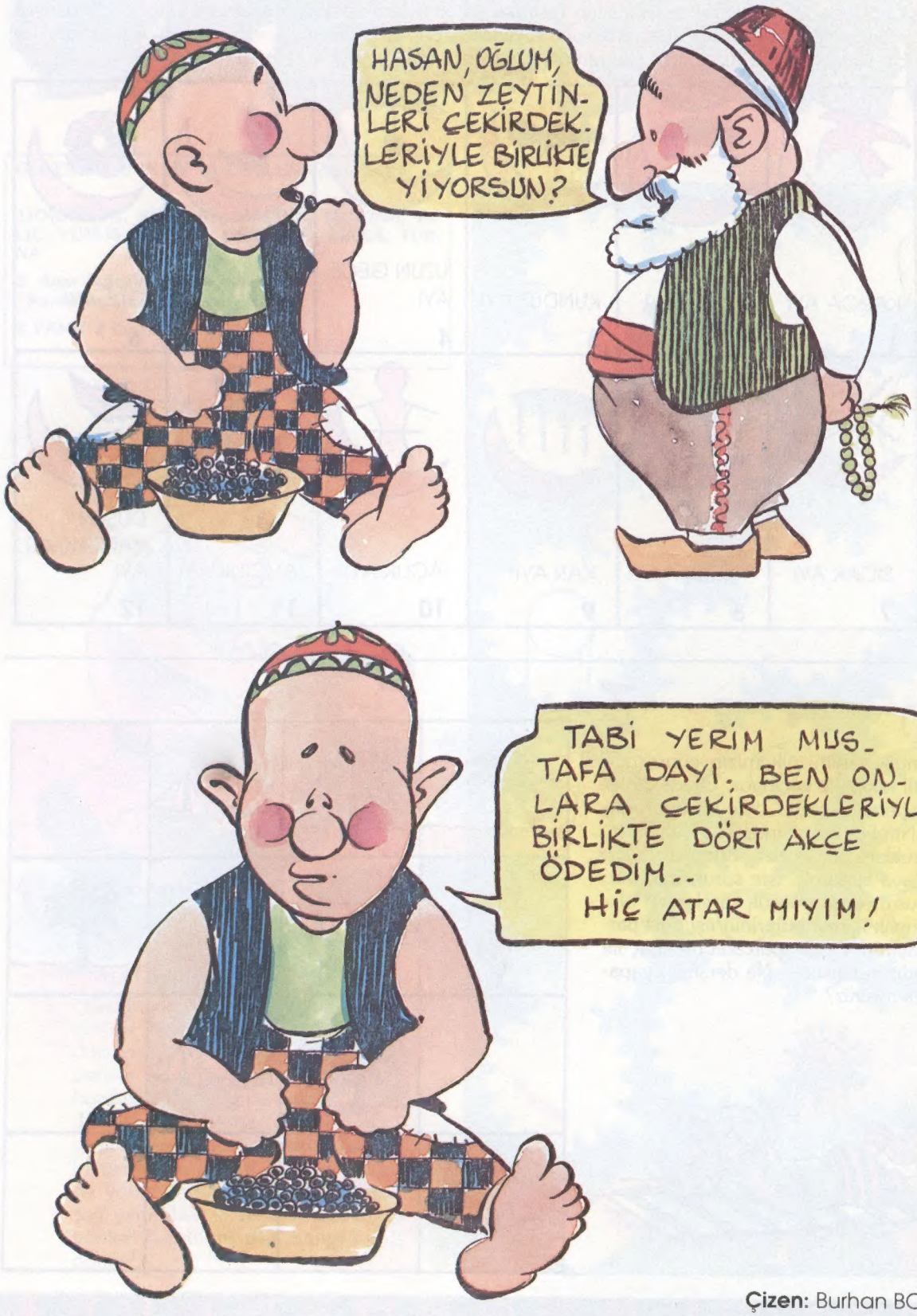

Çizen: Burhan BOLAN

"Hayatımda yediğim en güzel pizza..."

"Geçen Cumartesiydi. Annemle canımız çok pizza çekti. Babam, 'İyi bir yer biliyorum, sizi oraya götüreyim.' dedi... Gerçekten de öyleymiş. Kapısında kocaman 'SICILY'S PIZZA' diye yazıyor. Pizzaları bir harika... Hem istediğiniz büyüklükte yapıyorlar, hem de içine siz ne isterseniz onu koyuyorlar. Ben karışık istedim. Hayatımda yediğim en güzel pizzaydı. Bizimkiler de çok beğendiler... Hem Sicily's'de başka şeyler de var: İtalyan makarnaları, bizim mantıya benzeyen hamur işleri, bir dolu çeşit çeşit salata... Hele tatlılarla dondurmaları göreceksiniz... Hımmm öyle nefis ki! O rengârenk kuplara bayıldım... Biz haftaya yine gideceğiz. Daha lafını ederken bile ağzım sulanıyor..."

Sicily's Pizza
Italian Eatery

"Gerçek pizzanın yeri"

Çocuklar, "Sicily's Pizza Çocuk Kulübü'ne üye oldunuz mu?

Doğum günü için Sicily's Pizza'ya gelen kulüp üyelerine nefis tatlı veya dondurmalarımızdan ikram ediyoruz. Üye olmak için, bir kart doldurmanız yeter!

•EKOL•

Aksoy Hastanesi karşısı, MECİDİYEKÖY Tel: 175 71 08 (2 hat) ■ Bağdat Cad. No: 376, ŞAŞKINBAKKAL Tel: 385 30 45 (4 hat)

AKTİF BANKACILIK

Şimdi gençler çok şanslı!
Hepsi
GENÇ TELECARD'lı...

TELECARD'ı tanıyor, kolaylıklarını görüyor, ama yaşınız nedeniyle kullanamıyordunuz.

Şimdi Yapı Kredi'de kendi adınız ve kendi imzanızla hesap açacak ve GENÇ TELECARD alacaksınız*.

Şifrenizi yalnız siz bilecek, kendi başınıza para çekeceksiniz. Özgürce, güvenle...

Üstelik dilediğiniz an! Sabah, akşam, hafta sonu, yılbaşı, tatil, bayram.

GENÇ TELECARD... İşte paranız şipşak!

TELE 24'lü bir Yapı Kredi Şubesine geldiniz.
GENÇ TELECARD'ınızı kapıdaki yuvaya soktunuz.
Yeşil ışık yandı, "çıt" kapı açıldı. Şimdi TELEBANKA'yla baş başasınız. Kartı makineye verdiniz... İşte ekranda isminiz!
Düğmelere basın, şifrenizi yazın, işlemlere başlayın.
Para çekin, para yatırın, ne kadar paranız kaldı bir bakın.
Heyecanlı, zevkli, çok kolay!

GENÇ TELECARD'la gençliğe yeni bir hayat!

YAPI KREDİ

"hizmette sınır yoktur"

* 14-18 yaş arası gençler GENÇ TELECARD sahibi olabilir.